

Приватна справа на державних теренах

Чому два енергоблоки Хмельницької АЕС збираються добудувати й укомплектувати обладнанням російського виробництва

» стор. 8—9

Заслужений відпочинок за горами

В Україні погіршується ситуація з пенсійними виплатами, тому працювати доведеться довше

» стор. 3

Смачно та естетично

Підбірка рецептів від шеф-кухарки Ольги Мартиновської

» стор. 13

Україна молода

Середа, 6 березня 2024 року

№10 (5974)

Учорашні курси
НБУ:
1 \$ = 38,313 грн
1 € = 41,543 грн

Березень у зимі кожуха купив, а на третій день продав

Синоптики розповіли,
коли прийде довгождане тепло

» стор. 3

Перший місяць весни за прогнозами — строкатий.
Фото з сайту photographers.ua.

Поспішіть передплатити «Україну молоду» на другий квартал

стор. 14

«Сподіватимемося, що часу буде достатньо, аби ті мільйони снарядів, які ЄС і Чехія готуються надіслати, нарешті прибудуть в Україну найближчими тижнями».

Зі статті в американському фінансово-економічному журналі Forbes

Forbes

■ ДО ДАТИ

Шевченко про РОСК

До 210-ліття Кобзаря в Києві звучатимуть співані поезії та вірші

Валентина ГРИГОРЕНКО

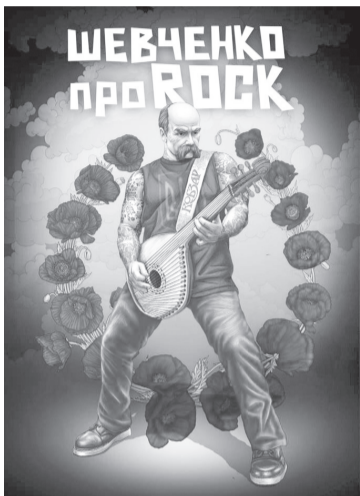
Особлива відповідальність уже у третій рік повномасштабного періоду російсько-української війни — вшанувати 210-й рік народження Тараса Шевченка, який був активним супротивником імперської політики Московії. Тому з наближенням 9 березня все частіше звучить найголовніший Кобзаревий заповіт: «Борітеся — поборете!».

Велику програму Шевченкіани підготувала Національна філармонія України. Вже 7 березня соліст закладу, композитор, бас Роман Смоляр запрошує на авторську програму Shevchenko 13, яка відбудеться в одному з найкращих камерних залів столиці Tauvers Gallery international. Першою композицією циклу стало опрацювання всім відомого твору «Мені тринадцятий минало».

Усього представляє автор музики у програмі 13 пісень, і кожна є особливою. «Думи мої» з музикою Романа Смоляра звучать енергійно в швидкому темпі, тоді як «І досі снить» виконується на staccato і pizzicato віолончелі (урочисте, коротке виконання звуків, уривчасте). А «Сестри-чарівниці» — тужлива балада про почуття з трагічним завершенням. Доволі рідкісними інтонаціями для творів Шевченка є радість і щастя. Утім композитор саме таким представляє текст «Готово! Парус розпустили...» — про прощання з Косаралом, де зимувала Аральська описова експедиція у 1848—1849 роках, у яку солдата Тараса Шевченка взяла як художника-ілюстратора.

Преамбулою до річниці Кобзаря стане 8 березня концерт-дискусія із серії Музичний салон 2.0. Його назвою є стрічка «А я без вірші не улежу» з поезії Тараса Шевченка «Неначе степом чумаки». Закінчується вона рядками: «Уже два года промережав // І третій в добрий час почну». Цього вечора діалог із бандуристом Володимиром Войтом вестиме музична керівниця Національної філармонії України Наталія Стець. Харківська бандура по-особливому представить у концерті твори Валентина Сильвестрова, Анатолія Коломійця, Михайла Шука, Григорія Китасого, Володимира Войта.

Традиційно 9 березня — як і понад 20 років поспіль — день народження Тараса Шевченка вшанує концертом-присвятою Національна капела бандуристів Украї-

ни імені Георгія Майбороди. Серед обраних композицій програми «Розкуйтеся, братайтеся...» — твори відомих композиторів Миколи Лисенка, Михайла Вериківського, Михайла Грицишина, Олександра Тищенка, Ігоря Кушплера на слова поета. Музична подія розповість про різні етапи його життя та творчості. Поезії Кобзаря читатиме легендарний Анатолій Паламаренко — майстер художнього слова, Герой України.

Цьому вечірньому концерту 9 березня в НФУ передуватиме ще один проєкт. У музичному салоні філармонії (він є одночасно найкрасивішим укряттям у Києві) відбудеться лекція «(Не) Кобзар» Олега Криштопи — письменника, журналіста, автора ютуб-канала «Історія для дорослих/History For Adults».

А 10 березня на сцені Колонної зали імені Лисенка відбудеться вже третій концерт із циклу музично-поетичних вечорів «Музика Слова» — «Шевченко про РОСК». У програмі звучатимуть поезія та музика на слова Тараса Шевченка, що будуть виконані у творчій синергії поета та читця Івана Малковича, симфонічного оркестру та хору Liatoshynskiy Capella під орудою Богдана Пліша. Особливого звучання та тембральної глибини цьому вечору нададуть виступи Андрія Середи і рок-гурту «Кому вниз» та Юрія Йосифовича. Іван Малкович упевнений, що «справжні Шевченкові смисли в багатьох його творах звучать як важкий, глибокий рок, а не мелясна попса».

Музикознавці кажуть, що Тарас Шевченко — наймузикальніший поет у світовій літературі. Хоча конкретні музичні вподобання Тараса Шевченка можуть залишатися загадкою, його життя та творчість свідчать про значущий вплив музики на його духовний світ. ■

■ НА ФРОНТІ

Крапельна допомога

Українські захисники героїчно стримують лінію фронту, не маючи достатньої кількості артилерійської зброї

Лариса САЛІМОНОВИЧ

В американському фінансово-економічному журналі Forbes по-господарськи порахували втрачені на фронті броньовики, що колись надійшли до ЗСУ від іноземних партнерів. У цьому списку — кілька танків Abrams і дві штурмові Breacher, що становлять 5 відсотків від усього українського парку найкращої бронетехніки.

На думку автора статті, ризикувати кращими зразками техніки українських бійців із 47-ї механізованої бригади неподалік Авдіївки змушує брак артилерії, тому вони ведуть бої на ближній, а не на дальній дистанції.

«Це небезпечна робота для стомлених бійців 47-ї бригади, які вже дев'ять місяців перебувають у бою практично без перерви, — йдеться в публікації. — Вони завдають набагато більших втрат росіянам, проте їм критично бракує зброї».

У виданні також проаналізували перспективи нових поставок із Заходу. «Сподіватимемося, що часу буде достатньо, аби ті мільйони снарядів, які ЄС і Чехія готуються надіслати, нарешті

прибудуть в Україну найближчими тижнями. І якщо після цього бригада протримається ще кілька тижнів, вона також може почати отримувати снаряди зі США».

У журналі нагадали, що спікер Палати представників США Майк Джонсон дав зрозуміти, що може дозволити проголосувати за нову допомогу Україні наприкінці березня або на початку квітня. Ну що ж, світ сьогодні цинічний як ніколи.

Гаряче цими днями і на східних околицях Новомихайлівки, що неподалік Мар'їнки. Аби захопити село, рашисти зосереджують тут значні резерви і перекидають свіжі підкріплення. «Там щодня більше штурмів, ніж на Авдіївському напрямку. От, наприклад, учора 20 на Авдіївському напрямку, а на Новомихайлівці було і на її околицях — 30 штурмів, — повідомив речник ОСУВ «Таврія» Дмитро Лиховій в ефірі Радіо «Свобода». — Але оборона тримається. Ворог докладає величезних зусиль, однак не має успіху від слова «зовсім».

Найгарячішою точку Лиманського напрямку сьогодні стала Білогорівка. Шалений тиск окупантів тут героїчно стримують бійці 54-ї окремої механізованої і 81-ї окремої аеромобільної бригад. Як повідомив «Фабриці новин» журналіст і військово-політичний аналітик Василь Пехньо, півтора місяця тому москалі тут, подібно до Авдіївки, намагалися знайти якісь підземні ходи і труби, робили підкопи і, на жаль, таки оточили позиції ЗСУ. З тяжкими боями українські бійці зуміли вийти з пастки, але окупанти почали працювати по їхній логістиці. Зараз вони перекидають у наш тил міни, ускладнюючи шляхи підходу. Хлопці, які тримають оборону, на думку аналітика, — справжні герої.

Водночас українські захисники керованою авіабомбою з написом «За дітей Одеси. З ненавистю і без поваги» рознесли важливий об'єкт окупантів у Херсонській області. «Горить у пеклі, орки!» — прокоментував ситуацію командувач Повітряних сил ЗСУ Микола Олещук. А ще капітан 5 березня заявив про нібито масовану атаку «українських» БПЛА та морських дронів на наземні об'єкти в Криму. Вони поскаржилися, що цілком також є кораблі Чорноморського флоту і Кримський міст. ■

■ ЕКСПОНАТИ

На чай із Тарасом Григоровичем

У музеї «Кобзаря» подарунком до свята став великий чайник із портретом класика

Людмила НІКІТЕНКО

Готуючись до відзначення 210-ї річниці від дня народження Тараса Шевченка, єдиний у світі Черкаський музей «Кобзаря», розташований у центрі міста в меморіальному особняку кушців Цибульських, у якому 1859 року проживав сам поет, поповнився цікавим експонатом — великим чайником з портретом Тараса Шевченка.

Як розповіла «Україні молодій» прапрапра-дівка Тараса Шевченка по братові Микиті, директорка музею Ольга Шарапа, малюнки на чайнику (портрет Тараса Шевченка, дати його життя — з одного боку та «шевченківська» хата з другого) виконані способом травлення на порцеляні давнім другом музею, заслуженим художником України, реставратором Віктором Крючковим.

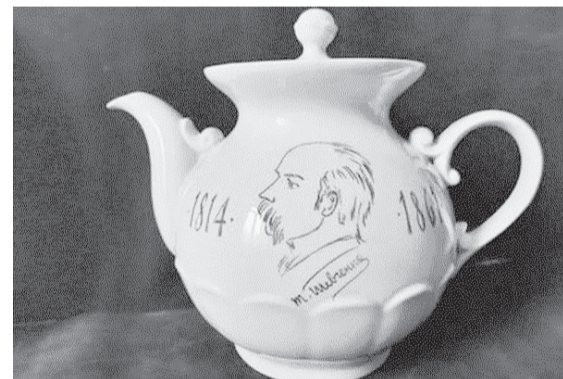
«Щира подяка майстру, який є не тільки поціновувачем та збирачем Шевченкіани, а й автором багатьох скульптур, медалей, графіч-

них та живописних полотен. Своєю творчістю художник щедро ділиться з нашим музеєм», — зазначає пані Ольга.

За її словами, подарований чайник уже можна побачити на щойно відкритій виставці до річниці Тараса Шевченка, яка є справжньою родзинкою цьогоорічних березин «І слово вічне, і образ невідцвітний...». Шевченківські зображення на декоративному та вжитковому посуді. Там представлені майже 90 експонатів, на яких зображено портрети Тараса Григоровича, рядки його віршів, малюнки, пам'ятні місця та пам'ятники.

«Там є найдавніші тарілочки кінця XIX століття, вази, чашки, куманці — оригінальний різновид українського традиційного посуду», — говорить Ольга Шарапа.

Також пані Ольга додає, що, як і 14 років поспіль, у ці березневі дні музей знову відкриє ще одну свою традиційну виставку «Черкаські художники у вінок шани Великому Кобза-

Малюнки на чайнику (портрет Тараса Шевченка, дати його життя — з одного боку та «шевченківська» хата з другого) виконані способом травлення на порцеляні. Фото Черкаського музею «Кобзаря».

реві». Там будуть представлені до 100 полотен місцевих майстрів пензля, присвячених Тарасу Шевченку та його творчості.

До речі, в Черкаському музеї «Кобзаря» у

Шевченківській вітальні щомісяця проходять тематичні виставки, а на першому поверсі завжди діють експозиції, на яких представлено експонати з фондів музею. ■

■ НЕБЕСНА КАНЦЕЛЯРІЯ

Березень у зими кожуха купив, а на третій день продав

Синоптики розповіли, коли прийде довгождане тепло

Валерія МУСХАРІНА

За даними Укргідрометцентру, березнева погода нарешті порадує українців сонячним теплом і переважно сухою, приємною погодою. Синоптики прогнозують, що перший місяць весни київська температура повітря навіть перевищуватиме кліматичну норму. Найближчим часом сонячні промені остаточно замінять похмуру погоду, що супроводжувала Україну останній зимовий місяць.

«Температурні показники коливатимуться — ночі будуть дещо прохолодніші: немає «ковдри» з хмар, тож швидше вихолоджується приземний шар повітря, — зазначила синоптична Наталія Птуха виданню NV. — Та в денні години сонечко забезпечить прогрів повітря до комфортних плюсових температур».

Найтепліше буде в західних регіонах: там температура вночі +1...+6, вдень +10...+16. Решта території — вночі від +2 до -4, а вдень +5...+11. В Криму і на Одещині до +14.

«Загальна тенденція дає підстави очікувати, що середня температура березня також буде вищою за кліматичну норму», — стверджує експертка.

Схід України — ближче до центру антициклону, тож там буде прохолодніше, а контрасти між нічними і денними температурами стануть яскравішими: вночі -2...-7, а вдень +2...+7 градусів.

«На Закарпатті може бути навіть +18 градусів на початку календарної весни, — прогнозує Птуха. — Решта території, яка залишається між західними та східними областями, вночі слід очікувати від +4 до -2 та від +7 до +13 удень. Вітер переважатиме південно-східний з переходом на південно-західний і швидкістю 3-10 м/с».

За словами народного синоптика Володимира Деркача, цьогорічна весна буде теплою й вологою. Літнього тепла не очікується, натомість у травні ще можливі заморозки, про це він розповів у коментарі «Телеграфу». Так, за його даними, березень виявиться досить теплим як для першого місяця весни. Хоча зима ще нагадає про себе в середині місяця, опади будуть помірні і затяжних дощів очікувати не варто.

За прогнозом народного синоптика, початок весни в Україні буде погожий, але досить бідний на опади. Удень очікується здебільшого плюсова температура, але можливі невеликі морози вночі. Приблизно із середини першої декади березня поволі теплішатиме, а наприкінці першої десятиденки слід очікувати значного зростання температури: прийде справжнє весняне тепло, хоч уночі ще траплятимуться заморозки.

Із середини другої декади березня температура повітря знову опуститься, з'являться опади. На початку третьої декади, зазначає народний синоптик, очікується похолодання з мокрим снігом. Інколи температура повітря падатиме до «мінуса».

«Наприкінці березня трохи потеплі-

шає, однак справжнього весняного тепла ще не буде», — каже Деркач.

Квітень також збереже помірність опадів, буде тільки один період з підвищенням вологості на 2-3 дні. Загалом у цьому місяці спостерігатимуться середньостатистичні температури середини весни.

Останній весняний місяць очікується досить вологим, будуть періоди з сильними дощами, але триватимуть вони недовго. Температура повітря, за словами синоптика, буде помірною, літнього тепла у травні також іще не буде. Натомість є вірогідність нічних заморозків наприкінці місяця.

Березень не принесе серйозних магнітних бур. До 23-го числа вони майже не відчуватимуться, а з 24-28 березня рівень підвищиться до середньої інтенсивності. Магнітна активність часто супроводжується головним болем, дратівливістю, безсонням, раптово спалахами гніву або панічними атаками. Найбільше від неї страждають метеозалежні люди, вагітні жінки та літні особи. Тож не забувайте дбати про себе, більше рухатися й радіти, що ми разом пережили ще одну війну зиму! І разом зустрічатимемо весняне тепло. ■

■ ПЕРСПЕКТИВИ

Заслужений відпочинок за горами

В Україні погіршується ситуація з пенсійними виплатами, тому працювати доведеться довше

Лариса САЛІМОНОВИЧ

У Пенсійному фонді порахували, на яку пенсію українці зможуть розраховувати в недалекому майбутньому. Результат виявився не надто втішним. Якщо на момент нарахування виплат працівник матиме зарплату 16 тисяч гривень, то за наявності 31 року стажу зможе отримати 4 тис. 199 грн. Ця сума зросте до 4 тис. 441 грн для тих, хто трудився 35 років. Якщо ж ви матимете 40-річний стаж, то за наявності тієї ж зарплати отримаєте 5 тис. 418 грн. Власну перспективу можна вирахувати на сайті ПФУ за допомогою спеціального сервісу.

Аби вийти на заслужений відпочинок у 60 років, наразі треба мати 31 рік стажу. Поступово кількість зростатиме до 35. Цю норму ввели у 2017 році, передбачивши, що через десятиріччя виконати її зможуть лише 55 відсотків українців. Утім уже сьогодні очевидно, що пандемія і війна помітно погіршили попередній прогноз.

«Сьогодні важко сказати, скільки українців зможуть виконати ці вимоги, — повідомила старший науковий співробітник Інституту демографії та соціальних досліджень імені М. В. Птухи Лідія Ткаченко. — Це може бути і 60 відсотків, і 70. Даних поки що немає. Також важко спрогнозувати, як ситуація складеться через рік-два. Очікувати миттєвого економічного зростання після війни також не варто. Буде певний складний період, який проходили й інші країни після тривалих війн».

Що ж стосується цього року, то уряд знайшов можливість покращити ситуацію з пенсійними виплатами, тому з березня понад 10 мільйонів громадян отримають на 8 відсотків більше. У підсумку, середня пенсія в Україні зросте з 5 тис. 395 грн до 5 тис. 717, мінімальна становитиме 2 тис. 725 грн, а найвища — 23 тис. 610 грн. Збільшення фінансових витрат коштуватиме державному бюджету 3 млрд грн на місяць, але, за словами міністерки соціальної політики Оксани Жолнович, гроші у Кабмінку будуть.

Як і минулого року, урядовці знову запровадили тимчасові обмеження на максимальний розмір індексації. Він залишається тим же — 1,5 тис. грн незалежно від категорії. Така норма дає змогу більш справедливо розподілити наявний фінансовий ресурс та забезпечити підвищення пенсій для громадян, які отримують мінімальні виплати. При цьому за будь-яких розрахунків надбавка не буде нижчою за 100 грн.

Загалом у 2024 році перерахунок пенсій відбуватиметься в три етапи — у січні, березні та липні. Взимку надбавку отримали ті, хто має мінімальну та максимальну виплати. Це пов'язано зі зміною обсягів прожиткового мінімуму. У січні та липні перераховують пенсію тим, хто отримує мінімальну в 65 років із повним страховим стажем. У березні виплати підвищать усім, чий пенсії мають індексувати за планом, тому наразі чотири категорії громадян не відчують наслідків весняної індексації. Йдеться про осіб, які вийшли на пенсію у 2021—2023 роках, тих, хто отримує мінімальну пенсію, а також ветеранів війни і осіб з високими пенсійними виплатами.

Перерахунок буде проведено без додаткових звернень пенсіонерів, за матеріалами пенсійних справ. ■

■ ЛЕЛЕКА ПРИЛЕТІВ

Козак Матвій

На Черкащині народився хлопчик вагою понад 5 кг

Людмила НІКІТЕНКО

На 5 кг 250 г щастя стало більше в родині черкашан Аліни та Миколи Іщенко. Як повідомляють у Черкаському обласному перинатальному центрі, в цій сім'ї днями народився син Матвій.

«Він став четвертою дитиною в родині. Вдома на малюка чекають старші сестричка і два братики. Нині малюк із мамою почувається добре і перебувають у палаті спільного перебування під пильним наглядом медперсоналу та за підтримки тата», — розповідають «УМ» у перинатальному центрі й бажають міцного здоров'я хлопчику та його родині. І уточнюють: Матвійко став рекордсменом у вазі серед тих немовлят, які з'явилися на світ у лютому.

А загалом минулого місяця тут народилося 92 малюки — 46 хлопчиків і 46 дівчаток, є й 2 двійні.

«Вік породиль — від 20 до 44 років. 43 жінки вперше стали мамами, а 17 жінок раніше вже народили 3 і більше дітей», — підсумовують у Черкаському обласному перинатальному центрі. ■

Козак Матвійко вагою понад 5 кг. Фото Черкаського обласного перинатального центру.

ПИТАННЯ РУБА

На кордоні розсипане зерно, а в Україні — недоїдання

Влада вивозить зерно під час загрози голоду для багатьох українців

Тетяна ПАРХОМЧУК

Зернові скандали на польському кордоні оголили ще одну гостру внутрішню проблему українців: у нас не вистачає хліба, у пересічних українців не вистачає грошей на хліб, який значно вирос у ціні, а зерно, створюючи дефіцит у країні, випахають за межі України. І на кордоні його ще одні наші «брати» — поляки — висипають на землю.

Отже, міжнародний бекграунд зернового скандалу відомий.

Уже було чотири випадки вандалізму, коли українське зерно висипали з машин і вагонів просто на землю.

Міністр інфраструктури Олександр Кубраков стверджує, що внаслідок останнього випадку було знищено 160 тонн українського зерна.

Міський голова Львова Андрій Садовий влучно охарактеризував жорстоку й безглузду витівку польських фермерів: «Назвемо речі своїми іменами. Українське зерно висипають польські, а насправді проросійські провокатори, з українських вантажівок. Псевдоблокада на кордоні триває. Українці буквально поливають кров'ю поля, які родять це зерно. Збирати пшеницю на полі, яке бачило війну, — це як працювати сапером. Такі дії — нищість і ганьба».

Тому водночас виникає запитання: чи є Польща, член Євросоюзу, правовою державою? Бо те, що ми спостерігаємо, свідчить про дикунське та хамське ставлення до міжнародних перевізників та грубе порушення їхніх прав.

Також закон Польщі «Про зібрання» забороняє зібрання у формі блокування автотранспортних шляхів, прикордонних переходів тощо.

А повна бездіяльність влади Польщі стосовно припинення цього варварства свідчить про те, що це така державна політика.

Наразі діє одностороннє польське ембарго на імпорту українських зернових. Трейлери, що перебувають на кордоні, — це, очевидно, транзит або в порти, або в треті країни. І в першому, й у другому випадку Польща та її портові оператори заробляють на цьому. Це законні перевезення. Розмови про потрапляння зерна, котре перевозиться в режимі транзиту на внутрішній польський ринок, нічим не підтверджуються.

Водночас поляки, застосувавши поліцейський супровід колон трейлерів, беруть гроші за цю «послугу». Ось таке добросусідство.

Злидні ростуть

І в нас є чимало претензій як до експорту зерна з України, так і до кількості експорту.

Ця ситуація змушує звертати увагу на те, що увесь цей ганебний зерновий треш мав би спонукати владу замислитись як про інші маршрути для українського зерна, так і про те, чи варто вивозити його в таких обсягах, якщо в самій Україні люди голодують через завищені ціни на хліб.

Ми не відкриємо Америку, сказавши, що колись доступні продукти харчування стають недоступними для чималої кількості українців через зростання цін на них і злиднений рівень зарплат та пенсій.

Якщо вже наш іще один стратегічний продукт — картопля — коштує починаючи від 23 гривень (!) за кілограм і вище, то що говорити про інші продукти?

А тут і хліб виріс позахмарно в ціні. Кілька скибочок, яких може вистачити на обід лише двом людям, коштують близько 30 гривень! І що далі?

Тож для чого вивозити стільки хліба? Щоб його висипали просто на землю, а у воюючій країні, яка збирає хліб із полів, де проливається кров, люди голодували?

Версія, що зерно вивозять реальні власники українських земель, котрі проживають поза межами нашої країни, також має право на розгляд. Це може бути одним із пояснень, чому маршрут українського зерна пролягає саме цим польським шляхом і через ці пункти пропуску.

Інакше-бо давно можна було б піти іншими експортними шляхами. Але що, реальні власники так вирішили?

А в Україні тим часом соцмережі показують фото черг за хлібом у Полтаві! І картина вимальовується така, що, окрім того, що значна частина достойних українців гинуть за нашу свободу на фронті, іншу, середній країні, — добивають злиднями, безгрошів'ям і, відповідно, голодом.

Ну звісно, це не стосується народних депутатів, урядовців, інших високих чиновників та нуворишів війни, котрі піднялись на кривавому горі співвітчизників. Їм з їхніми доходами ні дефіцит їжі, ні позахмарні ціни на стратегічні українські продукти — хліб і картоплю — не страшні. Вони взагалі їжу богів споживають. Картина їхніх буднів малюється маслом та заправляєть-

ся як мінімум оливковою олією. А в більшості з нас — черствим хлібом, розмоченим у воді.

Що на це відповідь іще одне, окрім Милованова, економічне диво України, міністр економіки Юлія Свириденко? Або аграрний міністр Микола Сольський? Може, хтось відповідь, чому влада не здогадалась викупити хоча б 20% цього «зерна спотикання», аби воно залишилось в Україні про запас до нового врожаю, щоб хліб узагалі був і щоб знизити його вартість?

Але ж відповідати треба мовою реальних цифр. А в нас чомусь ніде немає інформації, скільки зерна потрібно Україні для своїх потреб, скільки зерна можна експортувати, щоб не зашкодити своїй країні?

Також невідомо, чому українське пшеничне зерно продається як фуражне

Заміри трирічної давнини оцінювали наші можливості експорту зерна обсягом 25,3 млн тонн. Тим часом, за даними farmer.pl, з січня по серпень 2022 року він зріс аж на 180%!

за дуже низькою ціною (\$150 за центнер), тоді як світова ціна — \$300 за центнер.

Раніше це пояснювали високими затратами на транспортування зерна. Це лукаве пояснення, бо росія продає по \$300 за центнер, а географічно їхні й наші затрати на транспортування аналогічні.

«Є підозра, що головний зиск від експорту зерна отримують наші вельможні латифундисти, а не держава. Тому виникають сумніви, наскільки вигідна державі Україна так звана «зернова угода» у її нинішньому оформленні», — вважає науковець Інституту органічної хімії НАУ Юрій Сергачов.

Проблема не свіжа

Ще в 2021 році, до великої війни, борошномели били на сполох: соціальні сорти хліба можуть подорожчати в Україні через дорогий газ і зменшення обсягів продовольчої пшениці на внутрішньому ринку. Кілька асоціацій борошномельної галузі України вимагали від влади провести моніторинг наявності харчової пшениці врожаю-2021 за якісними показниками і просили забезпечити їх «пільговим» га-

Бабуся довго зважується купити хліб.

зом для стабільності виробництва.

Уже тоді вбачався ризик нестачі продовольчої пшениці для випічки хліба через активність трейдерів, які вивозять продукцію на експорт.

Відповідну ініціативу борошномели озвучили у зверненні до президента України Володимира Зеленського та в листі до прем'єр-міністра Дениса Шмигала.

Тобто, владі ця проблема давно відома, але вона продовжує нарощувати хлібний дефіцит у ситуації вже повномасштабного вторгнення. А запропонований тоді ж трейдерами обсяг експорту пшениці на рівні 25,3 млн тонн, без розподілу на продовольчу і фуражну, фактично знівелював мету меморандуму і створив умови для повної відсутності добровільного врахування інтересів громадян України в споживанні базового продукту.

Тоді ж, у 2021 році, прогнозували, що це може призвести до дефіциту продовольчої пшениці на внутрішньому ринку, що суттєво вплине на зростання цін на борошно і борошняних виробів, а сьогодні це — вже гірка реальність.

Нам наразі не відомо, чи проводили міністерства економіки та аграрної політики незалежний моніторинг наявності пшениці врожаю 2023 року за якісними показниками з поділом за класами. Чи розробили за результатами моніторингу механізм коригування експорту продовольчої пшениці 2-го класу з урахуванням

вають на стан ринку.

Оцінюючи ситуацію на внутрішньому ринку, його учасники неодноразово наголошували, що вітчизняні виробники іноді «махають» з якістю зерна, коли заходять мова про постачання продукції для внутрішнього виробництва.

Скажімо, українські виробники пшениці 2-3-го класу постачають продукцію із заниженими показниками якості. І через це неможливо задовольнити попит на якісне борошно. Водночас великий обсяг високоякісного зерна вивозять на експорт. Постачаючи продукцію за форвардними контрактами чи за іншими формами домовленостей, ми все частіше бачимо розбіжності між замовленою якістю зернових і постачанням продукції по факту.

Одним із варіантів виходу з критичної ситуації мало б бути введення експортного мита на вивіз продовольчої пшениці. Але цього не зробили раніше і не роблять зараз, виникає нестача сировини для переробних підприємств.

То що ж, тепер країні-житниці шукати додаткові обсяги продовольчої пшениці на зовнішніх ринках? Це повний абсурд!

Обмежити експорт — це найпростіше, що можна було зробити. Але чого ж не зробили? Бо, повертаючись до написаного вище, власники за кордоном?

Диверсія проти українців

Отже, переробники пропонували встановити граничний обсяг експорту пшениці на рівні 25 млн тонн з обов'язковим розподілом у співвідношенні продовольчої і фуражної пшениці.

Це дозволило б збалансувати потреби споживання на внутрішньому ринку і зовнішньому.

Останні заміри трирічної давнини вказували, що потреби внутрішнього споживання становили 7,5 млн тонн, з яких близько 5 млн тонн якісної пшениці.

За умови формування оптимальних перехідних запасів можливості експорту оцінювали в 25,3 млн тонн.

Тим часом, за даними польського сайту farmer.pl, з січня по серпень 2022 року експорт зерна з України до Польщі зріс аж на 180% (!) порівняно з аналогічним періодом 2021 року.

«На практиці тільки частина української сільськогосподарської продукції потрапляла до польських портів, щоб звідти морем вирушити, наприклад, до Африки. Решта залишилася в Польщі, а точніше потрапляла на різні оптові склади», — стверджує польський журналіст Цезарій Щепанський.

Для українців дані, що експорт зерна з України до Польщі зріс аж на 180%, убивчі. Адже на практиці вийшло, що й ціна хліба виросла ледь не на 200%. У період війни! Коли завищені ціни на хліб, переводять його в розряд дефіциту!

Як це, окрім диверсії проти України та українців назвати ще? ■

РЕЗОНАНС

Пункти (не)пропуску

Як українські волонтери Вроцлава допомагають водіям на польському кордоні

Наталка ШАМАНОВА

У країнах Євросоюзу триває загальноєвропейський протест аграріїв з вимогою переглянути «зелений курс» та пом'якшити екологічні норми для вирощування сільськогосподарської продукції. Наслідком фермерських протестів у сусідній Польщі стало блокування пропускних пунктів кордону, що ускладнило рух вантажно-транспортних засобів. Аграрна політика ЄС і становище тамтешніх фермерів не є компетенцією України, тож вони мали б бути врегульовані на рівні Брюсселя. Доки вирішення проблеми не знайдено, водії вантажівок, що прямують в Україну, стали заручниками ситуації. На допомогу їм приходять українські волонтери.

Студент факультету права, адміністрування й економіки Вроцлавського університету та кореспондент порталу inPoland Богдан Кравчук розповів «Україні молодій» про поточні проблеми водіїв у прикордонному «таборі», настрої польських фермерів та особливості волонтерства у Вроцлаві. Спільнота Ukrainian Freedom Force, до якої входить співрозмовник, надає допомогу заблокованим на польському кордоні українським перевізникам із листопада минулого року.

Антиросійська позиція активістів

Від українського кордону до Вроцлава — близько 500 кілометрів, які можна здолати за кілька годин на авто. З початку повномасштабного вторгнення тут був великий наплив українських біженців, тому у Вроцлаві діяли безліч волонтерських організацій. Тоді на вокзалі працював офіційний відділ допомоги українцям, польські та українські волонтери чекали новоприбулих з одягом, гарячою їжею, дітям дарували рюкзаки зі шкільним приладдям, знаходили прихисток для тих, хто потребував. Рівень солідарності поляків з українцями був на дуже високому рівні в ті дні.

Нині українська спільнота міста тримається на таких трьох стовпах: українське консульство, церква (УГКЦ та ПЦУ), волонтерські організації. Спільнота Ukrainian Freedom Force — невелика, але досить «гучна» в Нижній Сілезії. Вона об'єднує 11 активістів та близько 200 симпатиків.

Богдан Кравчук розповідає: «Ми заангажовані до всіх актуальних подій міста: українських мітингів, блокування концертів російських виконавців (зокрема гурту «Каста»), пішого «Марафону добра» «азовця» Петра Скрипки, котрий збирає кошти для фонду «Янголи Азову». Всі наші активісти — українці, яких об'єднує антиросійська позиція. Мали досвід, коли місцеві «хороші» росіяни та білоруси намагалися інтерв'юватися в українську волонтерську спільноту, а потім саботували антиросійські та проукраїнські заходи, писали скарги й перешкоджали нашим акціям. Тому ми пильнуємо наше середовище і не допускаємо випадкових людей».

Основна діяльність об'єднання Ukrainian Freedom Force нині — допомога водіям фур на польсько-українському кордоні.

Прикордоння «Корчова—Краківець»

Активісти регулярно відвідують пункт прикордонного пропуску «Корчова-Краківець». Блокування кордону там почали ще восени минулого року. Тоді у чергах на виїзд із Польщі до України було до 200 фур. Нині їх кількість зросла в п'ятеро.

«Територія безпосередньо на пункті перетину кордону порожня. Українських перевізників помістили в спеціальні «табори» на великих паркувальних майданчиках, за якими наглядає польська поліція у повному захисному спорядженні, в якому зазвичай

працюють під час мітингів. На одному такому майданчику перебуває близько тисячі фур», — розповідає Богдан.

Виходити за територію «табору» українським водіям дозволяють, але не більше 3-5 осіб за раз, щоб уникнути можливих сутичок з польськими протестувальниками. У цих обставинах спільнота водіїв самоорганізувалася. Всередині «табору» сформувалася певна ієрархія, є групові чати для координування дій. Волонтери налагодили контакти зі спільнотою водіїв, тож знають про їхні проблеми з перших вуст.

Волонтер розповідає, що у «таборі» водії вантажівок страждають, бо змушені невизначений час перебувати в антисанітарних умовах, без можливості відпочити, зігрітися, без доступу до повноцінної медицини. Восени були легальні випадки, тому що водії не мали доступу до необхідних їм ліків.

«Так не повинно бути, — каже Богдан Кравчук. — Тож ми допомагаємо їм медикаментами, засобами гігієни, їжею та теплими речами. Також водії потребують газових балонів, щоб готувати гарячу їжу. Найгірше, коли ламається система обігріву авто й потрібен терміновий ремонт. У таких випадках рятують вогнища в бочках. Також на території паркінгу ми встановили намет з усім необхідним для побуту. Намагася оперативно реагувати на потреби водіїв та закривати питання».

Також їжу заблокованим українським водіям привозять польські волонтери з Перемишля і Ряшева. За спостереженням активіста, мешканці прикордонних сіл використовують ситуацію у власних інтересах — приїждять та організують торгівлю поблизу двох «таборів» українських водіїв та польських протестувальників, підвозять домашні продукти, попит на які завжди є.

«Нині ми маємо на кордоні своє представництво та разом з активістами від спільноти українських перевізників ведемо перемовини з польською стороною, — зазначає Богдан. — Фактично я та мої колеги виконуємо роль посередників між заблокованими на кордоні водіями, прикордонниками, поліцією, польськими фермерами-протестувальниками, представниками місцевої влади, — оскільки знаємо польську мову й місцеві закони. Цим усім мало б займатися консульство України, але в цих умовах найефективнішими є незалежні волонтери. Завдяки нашим діям більше водіїв за добу

можуть виїхати з Польщі до України».

Наприкінці лютого з паркінгу дозволяли виїзд до пункту пропуску семи фурам на годину. Іноді вдавалося домовитись, щоб їхали 10-15 машин. Ситуація постійно змінюється.

Також українські активісти зустрічаються з представниками місцевої влади, які надають дозволу фермерам на проведення мітингів, з проханням скасувати їх дію. Доносять інформацію до консулів та керівництва Єврокомісії. Навіть вдалося допомогти скасування дозволу на протест фермерів на місцевому рівні, але обласний суд його поновив. Пункт пропуску лишається місцем «надзвичайного стану», а активісти продовжують шукати методи впливу на ситуацію.

«Підтримуємо українців, але не хочемо, щоб вони тут торгували»

Ведучи переговори з представниками польських фермерів, волонтери не помічають у них ідейного запалу. «Більшість не може пояснити, чому вони тут стоять, але щоразу озвучують якісь нові ідеї: «Щоб президент прийшов і вибачився», «Щоб Україна не могла торгувати в Польщі та ЄС». Лунають загальні фрази: «світ несправедливий», «влада усіх дурить» та конспірологічні теорії «змови проти польського народу», — розповідає Богдан Кравчук.

Найпарадоксальнішим є те, що серед польських протестувальників є люди, що допомагають Україні, а дехто досі вдома надає прихисток українцям. Й однак вони вважають, що інтереси польських фермерів — це окрема тема. Говорять: «Ми підтримуємо українців у війні проти росії, але не хочемо, щоб вони тут торгували».

«Дії фермерів координують іззовні, у них є керівники для кожного десятка протестувальників, — констатує Богдан Кравчук. — Тож очевидно, що причини протестів не суто економічні, а й політичні. У Польщі 7 квітня відбудуться місцеві вибори, а за два місяці — вибори до Європарламенту. Передвиборчі інтриги, пропагандистські дії прихильників «ПіС» та радикальної партії «Конфедерація», проросійські медіа — все це має вплив на суспільні настрої. Звісно, протести польських фермерів — це їхнє конституційне право. Але методи протестів не повинні загрожувати українським водіям, їхнім життю та здоров'ю».

Не боятися відстоювати права

Розсіпане на кордоні зерно,

Віче у Вроцлаві до другої річниці початку повномасштабного вторгнення росії в Україну.

Прикордонний пункт «Корчова-Краківець», табір для українських водіїв фур. Фото надане волонтерською спільнотою Ukrainian Freedom Force.

пропутінські плакати — все це збудує хвилю емоцій у соціумі. Польська поліція реагує на такі злочинні дії, відкриває кримінальні справи. Але будь-яка необдумана реакція на дії мітингувальників може зрушити настрої виборців, що в кінцевому підсумку посилить позиції ультраправих сил, що негативно вплине на підтримку України. «Очевидно, багато хто хотів би бачити в чатах телеграма такі ж «ефективні кадри» українських мітингувальників у відповідь на антизаконні радикальні дії польських активістів», — розмірковує Богдан Кравчук.

Активіст зауважує, що варто розуміти, що українці в Польщі відрізняються від українців в Україні насамперед тим, що живуть в анклавах, маленьких «українських острівцях» у чужій державі. Він каже: «Наші ресурси — обмежені. Вся інформація переважно подається локальними ЗМІ діаспори, але в жодному разі не провідними українськими чи польськими виданнями, тому здається, що українці в Польщі — лише пасивні спостерігачі.

Але якщо українці почнуть робити щось неправомірне, як польські фермери, — польська поліція і ЗМІ одразу відреагують, буде великий скандал для України, що негативно вплине на бажання нам допомагати».

І все ж переміщенням українців варто вчитися активніше діяти в межах закону та позбавлятися комплексів меншовартості. «Ми не маємо права влаштовувати тут мітинги, відстоювати свої права, бо, мовляв, ми у гостях і це не наша держава» — подібні слова від співвітчизників я тут чув не раз. На мою особисту думку, ми не повинні боятися проявляти себе за кордоном, — каже Богдан. — Є права людини і їх повинні дотримуватися усі. Має бути раціональна польсько-українська дискусія і співпраця в рамках закону».

Польща лишається сусідом і важливим стратегічним партнером України. А найбільше стратегічне значення сьогодні має не двостороння торгівля, а збереження військової підтримки, сприяння у повоєнному відновленні та євроінтеграції. ■

Тетяна ПАРХОМЧУК

Саме Сполучені Штати Америки завжди задавали тренд на надання чи ненадання допомоги Україні іншими державами, виконуючи роль першої скрипки в оркестрі українських союзників. Але струни Вашингтона несподівано порвалися. Восени минулого року США майже припинили воєнну і фінансову допомогу Україні, ховаючись за демократією та її химерами.

Протистояння: Байден — Трамп

Два президенти — Байден і Трамп. Перший каже, що хоче допомогти, але на ділі не робить цього, а другий відмовляє українцям у захисті свого права на самовизначення і державу.

Перший боїться другого і чекає, що прилетять інопланетяни.

Обидва забули, що саме США роззброїли Україну і передали росії основні озброєння, якими вона зараз воює. Саме завдяки їм Будапештський меморандум із гарантіями зараз на самому дні смітника історії.

Можливо, ми не перевірили транскрипцію американського сленгу президента Байдена і він зовсім не мав на увазі те, у що ми повірили, коли говорив про «допомогу Україні доти, доки буде потрібно».

Навіть якщо він особисто і його адміністрація чомусь невдоволені українською владою, то йдеться ж не про неї, а про майбутнє українського народу і його держави. Тим більше, коли Білий дім, по суті, дозволив президенту Зеленському без зрозумілих причин звільнити главнокомандувача разом з двома десятками воєнних стратегів, які успішно протидіяли російській армії й підтримували бойовий паритет з нею.

Незрозумілою і загрозовою для розвитку сценарію війни в Україні є відсутність дієвої реакції на імпорту росією близько 70% високих технологій для прискороного виготовлення зброї та закупівлі снарядів, дронів і далекобійних балістичних ракет у країні, якими керують гравці терористичного спрямування.

Ігри в невизначеність

Гра Україною триває. Десятиліттями. Нерозуміння еволюції країни молоді демократії, яка досі видряпується з хаців Радянського Союзу. З політичною корупцією, тіншовими політикою й економікою, неправосудною системою, схильністю до авторитаризму в стилі комуністичних генсеків, неймовірно болючим, кривавим відрізанням свого сіамського тіла від крупного російського «брата».

Країни, де проти всього цього — народовладдя.

Президент України Зеленський в інтерв'ю американській агенції Fox News сказав, що він ще не готовий до політичної та історичної дискусії й заточений винятково на технологію війни: «Путін порушив усі «червоні лінії», неадекватна людина. Він погрожує всьому світу і погрожує знищити НАТО. І він спробує це зробити».

Це зовнішня частина, оболонка кризи росії та України. Більш важливо і значимо створити власну національну платформу держави. Ворог відомий і його не змінити. Наївно думати про дипломатію з ним, якщо не капітулювати. Українцям потрібен внутрішній, власний ривок: у державотворенні, економіці, політичній системі, моралі та національній консолідації.

Але те, що президент Байден і Конгрес серйозно забукували з воєнної допомогою Україні, ще більш ускладнює саме такий шлях України.

На одинадцятому році війни президент США несподівано змінив головну свою обіцянку «допомагати стільки, скільки вам потрібно» на повну невизначеність — «допомагати настільки, скільки зможемо».

Зміна курсу

Головна надія України змістилась у бік європейців. Канцлер ФРН Олаф Шольц спробував натиснути на Джо Байдена. Не вдалося.

ЇХНІ ПРОБЛЕМИ

Вашингтон зламався?

США граються картою України

За інсайдами, Німеччина розглядає можливість очолити антикремлівську коаліцію замість США, аналізуючи агресивну і, поки що, успішну кампанію Дональда Трампа, прихід якого може різко урізати підтримку США.

Паніка поволі просочується і в НАТО. Генсек Єнс Столтенберг уже чіткіше окреслив контури агресії росії та підходить до розуміння її як континентальної війни. В інтерв'ю німецькому часопису Welt Am Sonntag закликав союзників підтримувати Україну, інвестувати у воєнний потенціал, бо путін уже готує економіку росії до довгої війни.

«Нам треба бути готовими до протистояння, яке може тягнутися десятиліттями», — зазначив Столтенберг.

Рішення НАТО взяти на себе координацію поставок зброї Україні стало несподіванкою. Це повна зміна курсу, адже раніше воно всіляко дистанціювалося від постачання озброєнь Україні.

Так спрацював ефект «рижого Дональда», який може припинити поставки Києву, про що в нього просить путін?

НАТО зможе включити новий механізм логістики різноманітних видів озброєнь, особливо безпілотного і роботизованого, забезпечити його бойове суміщення й інтеграцію для ведення оборонних і наступальних операцій, прискорити навчання українських військових, сприяючи добровільно-контрактному способу підготовки резервів, і розширити корпус радників для застосування передових і складних сис-

Судова секс-бомба Дональда Трампа — колишня порнозірка Стормі Деніелс.

раїною, щоб Америка була великою, можна й пожертвувати. Росія надто багата, щоб її не використати.

Це при тому, що Трамп дедалі більше перетворюється на літературного монстра, який гвалтує, махлює, не платить податки, закликає до заколотів і збирається стати «диктатором на один день».

Ліберальна м'якість, лояльність, урівноваженість і спокій в умовах пожеж, що розгораються навколо Амери-

року в США, включно з роллю Трампа у нападі на Капітолій 6 січня 2021 року.

25 березня розпочнеться суд «Народ штату Нью-Йорк проти Дональда Дж. Трампа». Експрезидента США звинувачують у виплаті таємних коштів екс-порноакторці Стормі Деніелс (справжнє ім'я — Стефані Кліффорд) під час президентської кампанії 2016 року.

Слідство вважає, що він вимагав гарантувати мовчання Кліффорд про їхній сексуальний зв'язок у минулому. Кліффорд тоді саме домовлялася про інтерв'ю на телебаченні, темою якого могли бути її стосунки з Трампом.

Колишній адвокат Трампа Майкл Коен заявляв, що з власної кишені заплатив порноакторці 130 тисяч доларів. Згодом Трамп відшкодував йому витрати, які кваліфікували як судові. Через це Трампа звинувачують у фальсифікації ділової документації. І якщо його визнають винним за всіма пунктами, максимальне покарання може сягнути 136 років за ґратами.

Дональд Трамп провини не визнає і звинувачує прокурора у політичній вмотивованості.

20 травня 2024 року стартують судові засідання у справі «Сполучені Штати Америки проти Дональда Дж. Трампа, Уолтіна Наути та Карлоса Де Олівейри».

Це федеральна кримінальна справа проти Дональда Трампа, його помічника Волта Наути та керівника технічного обслуговування його вілли Мар-а-Лаго — Карлоса Де Олівейри. Вона стосується зберігання таємних документів експрезидентом на цій віллі. Трампа звинувачують у неправомірній обробці таємних документів уже після завершення президентської каденції відповідно до Закону про шпигунство, а також у наданні неправдивих свідчень та змові з метою перешкоджання слідству. Трамп себе винним не визнає.

Чіткого консенсусу щодо того, чи захищатимуть потенційне визнання провини Дональда Трампа його участь у президентських виборах США, немає. Скажімо, Верховний суд штату Міннесота, де судові засідання відбувалися ще минулого року, відмовився заборонити Трампа брати участь у президентських перегонах.

І як тут не згадати генія Черчилля, який назвав демократію найгіршим видом правління, не рахуючи всіх інших, які людство випробувало за свою історію.

Ймовірно, американці зроблять правильно лише після того, коли перепробують усі інші варіанти. ■

Байден і Трамп забули, що саме США роззброїли Україну і передали росії озброєння, якими вона зараз воює.

тем ведення сучасної війни.

Водночас Україна виступає єдиним і найефективнішим полігоном у новій стратегії взаємодії й планування.

На тлі активізації заяв про підтримку нещодавно Київ відвідала двопартійна делегація конгресменів США з комітетів фінансів та розвідки. Вони переконували президента Зеленського в незмінності підтримки України та в перспективі виділення ЗСУ 61 млрд доларів. Мовляв, у Палаті представників існує «переважна підтримка».

Але сьогодні Україна, попри заяви, все ще слабо відчуває цю підтримку.

Схоже, Байден ненавидить путіна, але остерегається його непередбачуваності та соціопатії. І попри те, що Байден перетворив стратегію підтримки оборони України на політичний стрім у протистоянні з Трампом, він не наважується використати свої досить сильні повноваження в обхід Конгресу для надання воєнної підтримки Києву.

Зменшив свою активність у підтримці України держсекретар Блінкен, який повністю переключився на Близький Схід. І якщо українським питанням здебільшого займається промосковський Салліван, то припущення про прискорення втілення «стратегії миру» в Україні виглядає досить релієфно.

Президент Зеленський розуміє, що компенсувати американську зброю європейські союзники не можуть.

Байден може, але не хоче?

Фактор Трампа поволі стає ледь не визначальним для геополітичного курсу Євроунії. В тому числі й у війні росії проти України. Дональд Трамп блискує запуском виборчу стратегію, побудовану на постійному повторенні того, що він неодмінно перемаже. Мовляв, потрібен президент, якого всі мають боятися: путін, Сі, Ін, НАТО і Європа, а Ук-

ки, якраз не дозволяють Байдену обійти Трампа.

Останнього вважають не лише екстремально рішучим, а й здатним до реактивних і радикальних дій навіть у режимі експромту. Це подобається не лише республіканському електорату.

Дональд Трамп продовжує свою виборчу тактику послаблення, дискредитації свого основного суперника, тиснути на його вразливі місця, у тому числі й на нерішучість. Це при тому, що нерішучий президент Байден, без перебільшення, є одним з успішних американських президентів, який в умовах повзучої глобальної війни за короткий час зміг об'єднати західну цивілізацію й водночас забезпечити процвітання американців.

«Байденоекономіка», як називає це американська преса, сягає рівня блокбастера. Прибутки й робочі місця зростають, інфляція падає, соціальні витрати збільшуються.

Джо Байден міг би справитися з росією, Іраном, Китаєм; допомогою Україні та Ізраїлю; зберегти внутрішньоекономічну динаміку та розгромити Трампа. Але чомусь не робить цього. Не вистачає політичної волі? Чи щось заважає? Домовленості?

Рельєси Трампа

Америка, яка здатна круто змінити траєкторію відносин між Києвом та Вашингтоном, поринула в новий сезон судового серіалу про Дональда Трампа, дія якого розкручується довкола його права балотуватися.

Березень уже запустив старт низки судів над «рижим». Скажімо, 4 березня розпочався судовий розгляд по суті федеральної кримінальної справи «Сполучені Штати Америки проти Дональда Дж. Трампа» про ймовірну участь експрезидента Трампа у спробах скасувати президентські вибори 2020

Лариса САЛІМОНОВИЧ

До початку листопада 2022 року кацапи у харківському регіоні пошкодили або повністю вивели з ладу 249 лікарень різного профілю. І це все, що треба знати про міф кремлівської пропаганди, за яким, новоявлена орда, нібито, прийшла нищити в Україні лише військові об'єкти. Частину цих медичних закладів уже вдалося відновити, але від повторних прильотів тут ніхто не застрахований. На сьогодні число понівечених медцентрів уже наближається до 300, з яких 80 розташовані на деокупованих територіях. У тому ж Куп'янську, який москалі спочатку покинули, а тепер нещадно обстрілюють, районна лікарня перетворилася на суцільні руїни. Наразі в місті можна отримати лише першу невідкладну допомогу. Останній руйнівний «приліт» для медичної галузі в Харкові стався напередодні нового року. Тоді ворог пошкодив три лікарні і поліклініку. А 10 січня нелюди двічі обстріляли приміщення літнього дитячого оздоровчого центру, в якому, на щастя, нікого не було.

Допомога на місці

Нещодавно після тривалого ремонту в селі Лісне Харківського району знову почала працювати зруйнована росіянами амбулаторія. Це був якраз той випадок, коли старовинна будівля успішно пережила Другу світову війну, але не витримала приходу рашистських «визволителів». Сюди прилетіло щось москальське у перші дні війни, пошкодивши стіни, дах, вікна і двері.

Кошти на відновлення медичного закладу (йдеться про 9 мільйонів гривень) були виділені з фонду ліквідації наслідків збройної агресії та місцевого бюджету. У свою чергу від ЮНІСЕФ сюди закупили холодильники для зберігання препаратів, а угорська Екуменічна служба допомоги подбала про меблі та спеціальну техніку.

Тепер в амбулаторії задекларовано 745 людей, з яких 58 — діти. Лікар приймає двічі на тиждень, бо опікується пацієнтами ще й у Черкаській Лозовій. А ось медична сестра працює постійно, обслуговуючи до 15 хворих на день.

«Відновлення медзакладів у невеликих населених пунктах після ворожих обстрілів так само важливе, як і оснащення великих районних лікарень, — вважає начальник ХОВА Олег Синегубов. — Оскільки саме первинна медична допомога забезпечує якісне обстеження пацієнтів».

Схожа історія трапилася і в Балаклії. До повномасштабної навали орків у місті працювала багатопрофільна лікарня, де висококваліфіковану медичну допомогу цілодобово надавали 614 співробітників. Під час окупації міста будівля зазнала значних пошкоджень. Зокрема, було зруйновано зовнішні та внутрішні стіни, двері, вікна, покрівлю та переходи між корпусами. Причому рашисти не тільки розбили медзаклад, а й поцупили фактично все медичне обладнання. Частину награбованого пізніше знайшли в деокупованому Куп'янську. Решта зникла десь на болотах.

Відновлена лікарня запрацювала в січні цього року. Тепер тут повноцінно функціонують терапевтичне, хірургічне, неврологічне, інфекційне, акушерсько-гінекологічне відділення, а також відділення анестезіології та інтенсивної терапії. Кошти на реконструкцію були виділені з резервного фонду державного бюджету для ліквідації наслідків бойових дій у Харківській області і з обласного бюджету.

«Також для цього медзакладу отримали обладнання від МОЗ, — повідомив Олег Синегубов. — За відповідними програмами невдовзі встановимо КТ. З обласного бюджету на медичне обладнання спрямували вже приблизно 20 мільйонів гривень. Загалом роботи ще тривають, тож назвати точну цифру, скільки буде витрачено на відновлення, можна буде пізніше».

Сьогодні в Балаклії проживають 16 тисяч осіб. Тобто люди поступово повертаються до рідних домівок і потребують постійного медичного нагляду. Поки тривав ремонт у лікарні, пацієнтів приймали у стінах уцілілої поліклініки.

Щастя самостійного руху

Після тривалої відбудови в Харкові знову запрацював науково-клінічний центр протезування та реабілітації. Окупанти засипали медичний заклад «градами» ще в перші дні війни, вибивши 150 вікон. Приміщення було повністю розгерметизовано, тому звідти довелося швидко вивозити і неходячих пацієнтів, і сучасну дорожку техніку, яка сюди надійшла незадовго до рашистського нападу.

«Ми зберегли абсолютно все своє обладнання, яке потрібне для роботи, тому основною проблемою було відбудувати самі приміщення, — повідомила Українському радію Харкова директорка закладу Антоніна Салеева. — Нам вдалося практично власними зусиллями і завдяки допомозі фондів, які нас підтримують, врятувати центр. Зараз можемо надавати допомогу пацієнтам з ампутацією. Акцент, звичайно, робимо на тих, хто отримав мінно-вибухові поранення, оскільки вони специфічні».

Сусідство з біснугами орками внесло серйозні корективи в роботу спеціалізованої клініки. Ще напередодні війни під лабораторним корпусом медики про всяк випадок підготували до експлуатації надійне підвальне приміщення, яке тепер стало

Що московські дикуни не побоялися зачистити навіть ковідне відділення, звідки поцупили не лише обладнання, а й ліжка, кисневі концентратори, здерли крани, лінолеум, розетки і електромережі.

справжньою знахідкою. Також у підвалі відкрили спеціальну кімнату безпеки, яка може вмістити до 40 пацієнтів. У свою чергу місцева влада закупила для закладу генератор, який автоматично вмикає й операційну, і ліфти. Тепер, у разі «прильотів» та знеструмлення корпусів, є можливість швидко спустити хворих до облаштованого укриття.

Обласну травматологічну лікарню рашисти почали нищити також із перших днів війни. Під час кількох бомбардувань тут пошкодили дах і розбомбили шостий поверх, де розташовувалися операційні. «Один з найсильніших обстрілів стався 10 березня 2022 року, коли було пошкоджено 85 вікон, зірвало вхідну групу, — пригадує директор клініки Олександр Гавриков. — У той день на вулиці температура сягала мінус 19 градусів. Нам довелося все зашивати фанерою, ковдрами. На жаль, це був не останній «приліт». Час-

ВІЙНА У ЦИФРАХ

Вогонь на рани

Найбільшу кількість медичних закладів рашисти зруйнували на території прифронтової Харківщини, і ця тенденція залишається невтішною

Ізюмська лікарня після прильоту рашистських «гостинців».

тину допомоги на відновлення лікарні надали іноземні колеги та благодійні організації. За ці кошти вдалося придбати обладнання для телемедичних консультацій, кістковий рентгенівський денситометр та іншу техніку».

Капітальний ремонт клініки вдалося розпочати у червні минулого року. На цей проект з обласного бюджету виділили майже 26,5 мільйона гривень. У закладі полагодили центральний вхід, рентгенологічний відділ, операційні, клінічну лабораторію та рентгенологічні служби. І хоча в травматології ще ведуться додаткові роботи, вона вже два місяці приймає перших пацієнтів. Нині тут лікуються 260 хворих.

Там були дикуни

Перші бомби на Ізюмську центральну міську лікарню також упали на початку березня 2022 року. Це зайвий раз підтверджує намір рашистів влаштувати на території України

У селі Лісному знову працює амбулаторія. Фото пресслужби ХОВА.

ри, здерли крани, лінолеум, розетки і електромережі.

Під час масованих обстрілів у березні та в наступні місяці лікарня не припиняла надавати допомогу потерпілим, але хірургам довелося проводити операції в підвалі. Світла не було, тому підсвічували мобільними телефонами.

Для відновлення Ізюмської лікарні розробили проект, який реалізуватимуть у три етапи. Основний коштіватиме 750 мільйонів гривень. Два наступні — по 250 мільйонів. Загальна вартість робіт наразі становить 1 млрд 230 млн грн. Перші 600 тисяч євро надійшли від фундації Олени Зеленської. Іноземні та вітчизняні благодійники подбали про сучасне обладнання.

До речі, завдяки вдало проведеної медійній кампанії доля ізюмської клініки всерйоз занепокоїла західних митців, які зробили чималий внесок у відбудову закладу. Як повідомив Харківський антикорупційний центр, у січні 2023-го французький режисер, сценарист та актор Мішель Азанавічус, який отримав «Оскар» за фільм «Артист», перерахував на цей проект 125 тисяч євро. Письменник та режисер Бернар-Анрі Леві поповнив фонд Олени Зеленської своїми гонорарами від показів двох документальних фільмів про Україну. Під час благодійного вечора у Франції пройшов аукціон, на якому було зібрано 250 тисяч євро. До збору долучилися актори Том Генкс, Наталі Портман, Ален Делон та інші світові зірки, які продали з молот-

ка свої речі. Зокрема, Том Генкс передав друкарську машинку з особистої колекції, його колега Катрін Денев — власну косметичку. Ален Делон — фотографу з кінофільму «Басейн», яка надрукована на дереві, Наталі Портман — кілька рідкісних плакатів зі своїм автографом, музикант Томас Бангальте з гурту Daft Punk виставив на аукціон шолом робота з фільму Daft Punk's Electroma. Ще один благодійний збір провели у Лондоні. Найдорожчим лотом стало полотно британського художника Марка Куїнна «Київська Мадонна» — за нього заплатили 100 тисяч фунтів.

Відбудова закладу планується з розмахом. «Це буде не просто лікарня, а мінімістечко, — розповів заступник начальника ХОВА Михайло Харнам. — Місце, яке об'єднуватиме в собі кілька відокремлених приміщень з різним спектром медичних послуг відповідно до європейських стандартів. У планах — сервісна установа надсучасного рівня з дотриманням усіх вимог інклюзивності».

На сьогодні вже готовий ескізний проект лікарні. Після експертизи і його затвердження розпочнуть розробку проектно-кошторисної документації. Але відновити вдасться не все. На території лікарні є старе поліклінічне відділення, яке перебуває в аварійному стані. Згідно з висновком, воно не підлягає відновленню, і замість нього спроектували новий сучасний комплекс, де буде навіть майданчик для гелікоптера. ■

Наталія НАПАДОВСЬКА

■ ЕНЕРГЕТИКА

Приватна справа на державних теренах

Чому два енергоблоки Хмельницької АЕС збираються добудувати і укомплектувати обладнанням російського виробництва

Надлишки електроенергії днями з України аварійно продали до Польщі — трохи несподівана новина, зважаючи на торішні блекаути та заяви міністра енергетики Германа Галущенка щодо наміру нашої країни побудувати чотири нові атомні енергоблоки на Хмельницькій АЕС, «щоб компенсувати втрачені потужності Запорізької АЕС». А тим часом Україна планує експорт електроенергії до п'яти країн — повідомили 1 березня у Міністерстві енергетики. Прогнозується імпорт електроенергії — 465 МВт-год, а також експорт до Польщі, Словаччини, Румунії, Молдови та Угорщини — до 9389 МВт-год. Зараз ми маємо на підконтрольній території три АЕС, на яких сумарно використовуються дев'ять енергоблоків: три — на Південноукраїнській (усі потужністю по 1000 мегават), чотири — на Рівненській (два потужністю по 440 мегават і два — по 1000 мегават) і два — на Хмельницькій (по 1000 мегават кожний). На Хмельницькій АЕС залишаються недобудованими в радянських часів два енергоблоки. Готовність третього блоку перевищує 70%, готовність четвертого становить менш ніж 30%.

Галущенко припустив, що будівництво розпочнеться влітку чи восени 2024 року. «Ми хочемо одразу зробити третій та четвертий блоки», — сказав він. Два енергоблоки, що включають реактори та супутнє обладнання, працюватимуть на обладнанні російського виробництва, яке Україна хоче імпортувати з Болгарії, адвансних використовуватимуть західні технології виробника енергетичного обладнання Westinghouse. У грудні 2023 року НАЕК «Енергоатом» уклала договір вартістю 437,5 млн доларів з Westinghouse Electric Company LLC щодо закупівлі обладнання для впровадження ядерної установки AP1000 для енергоблоку №5 Хмельницької АЕС. Згідно з документацією, постачання обладнання для впровадження ядерної установки AP1000 в Україні має бути здійснено не пізніше 30 листопада 2027 року, фактична потужність блоків AP1000 становить 1100 МВт, тоді як наразі найпотужніші в Україні атомні блоки — 1000 МВт.

План побудувати такий собі радянсько-американський мікс на одному майданчику викликало, м'яко кажучи, здивування експертної спільноти. По-перше, в разі придбання болгарського обладнання (продається зі знижкою, бо його виготовили для інших проєктів, що були закриті) доведеться шукати чимало потрібних деталей невідомо де і невідомо як. «В комплекті обладнання, яке Україна збирається купувати у Болгарії, немає важливих елементів, зокрема тих, що відповідають за безпеку експлуатації реакторів. Енергоатому доведеться докуповувати необхідні елементи в Росії, ймовірно, через європейські фірми-прокладки», — пояснює експерт в галузі атомної енергетики Ольга Кошарна. Крім того, МАЕС підготовлені під реактори іншої модифікації. В затвердженому ТЕО йшлося про реактори ВВЕР виробництва чеської фірми Skoda, отже «ці реактори геометрично в готові шахти не стануть, тож їх доведеться перебудувати». І по-друге: а узгодження? Незважаючи на відсутність законодавчих підстав

(окрім вітчизняних регулятивних органів, будівництво атомних енергоблоків треба узгоджувати з усіма сусідніми країнами — і це масштабна робота, яку неможливо виконати за пів року), підготовчі роботи йдуть повним ходом. По-третє: а звідки гроші? За словами очільника Енергоатома Петра Котіна, загальна вартість будівництва тільки одного одного блоку становить близько 5 мільярдів доларів. Днями НАЕК «Енергоатом» (чомусь заховавши його в об'яві про обрання членів Наглядової Ради) оприлюднила фінансовий звіт за перше півріччя 2023 року та за 2022 рік. Чистий збиток компанії за 6 місяців минулого року сягнув 7,9 млрд грн. За підсумками 2022 року — збитки 12 млрд грн. Як за таких фінансових результатів у компанії в 2022-2023-му можна «влізати» в будівництво вже в 2024 році? Головне питання цих проєктів про джерела фінансування — залишається без відповіді. В Енергоатомі заявляють, що фінансуватимуть за власні кошти, гроші іноземних банків та фінансових установ. Дипломатка Лана Зеркаль, надзвичайний та повноважний посол, експертка UST з питань енергетики ставиться до цього зі скепсисом: «Інвестиційні проєкти в галузі енергетики, які ми пропонуємо, повинні бути пристосовані до наших умов, і не бути схожими на красиві мультики, — вважає Лана Зеркаль, — найбільше, про що ми говоримо, це про побудову великої кількості атомних станцій, що лякає на-

Рівненська АЕС влітку. Фото Енергоатом.

Фото з сайту news.telegraf.com.ua.

енергетики, — децентралізація генерації для того, щоб зробити її менш вразливою до ворожих нападів. Адже немає сенсу лупити російською ракетою в невеличку водну електростанцію чи станцію на біопаливі. «Будівництво в одному місці одразу 4 гігават потужностей повністю протирічить цій концепції», — говорить Ольга Кошарна. Голова громадської ради при Державній інспекції ядерного регулювання України (Держатомрегулювання) Сергій Денисенко

Кожен як хоче, так і буде свій реактор.

вважає, що найголовніше — це питання безпеки. «Під час війни ні про яку ядерну безпеку говорити не доводиться. Ми бачимо, що МАГАТЕ не має жодних можливостей добитися задекларованих принципів безпеки, — каже Сергій Денисенко. — Досвід Запорізької АЕС показав, що росіяни не зупиняться перед жодними актами ядерного тероризму. І ніщо не завадить їм атакувати ці енергоблоки в процесі будівництва. Це формально не буде атакою на ядерний об'єкт, оскільки паливо ще не буде завантажено. Але при цьому обладнання буде знищено. І, можливо, ініціатори будівництва на щось подібне й розраховують, оскільки це дозволить списати гроші, витрачені на будівництво та придбання обладнання корпоративного управління».

Такий сценарій — то вже надто — скажуть західні фахівці з корпоративного управління. Адже Енергоатом наприкінці 2023 року успішно майже завершив процес корпоратизації: його було перетворено на АТ, здійснено випуск акцій на суму більш ніж 300 млрд грн (100%

належить державі), затверджено Статут та положення про Наглядову Раду. Із записанням на чотири місяці, тобто 5 лютого 2024 року Кабмін оголосив відбір на посади незалежних членів Наглядової Ради Енергоатому. Передбачається, що Наглядова Рада буде сформована з п'яти членів загалом, три з яких — незалежні та два — представники держави. Але питання її створення в першому півріччі відкладається практично на невизначений термін. На сьогодні також відсутнє повноцінне правління АТ «Енергоатом»: призначено тільки трьох членів правління з п'яти, (за умов мирного часу таких має бути 7). В.о. членів правління компанії Хартмут Якоб, Юрій Шейко та Олександр Остаповець. Відповідальність за своєчасне формування НР і правління лежить на уряді, зокрема, на Міністерстві економіки, в сфері управління якого знаходиться Енергоатом. «У процесі корпоратизації ми лише виконуємо розпорядження. Самі ніяких рішень не приймаємо. Приміром, конкурс на членів правління проводить саме Мінекономіки», — повідомив керівник пресслужби Енергоатома Леонід Олійник.

Сергій Макогон, Генеральний директор ООО «Оператор ГТС України» в 2019-2022, вважає: «Вангую, що хтось гальмує цей процес, бо адекватна професійна Наглядова Рада навряд чи проголосує за витрати Енергоатома на будівництво додаткових чотирьох атомних блоків, закупівлю старого обладнання з Болгарії та/або США, про що розповідають міністр Галущенко та т.в.о. керівника Енергоатома Котін. Не думаю, що пан Котін збереже свою позицію після всіх цих зашкварів на закупівлях». «Невиконан-

ня термінів формування Наглядової Ради АТ НАЕК «Енергоатом», на мою думку, пов'язано з планами Міненерго України та керівництва НАЕК «Енергоатом» провести закупівлі обладнання компанії Westinghouse 17 грудня 2023 року за 437 млн доларів на власний розсуд, без узгодження з НР, як того вимагає чинний Статут (за новим Статутом, закупівлі на суму більше 10 млрд грн потребують узгодження з НР). За попереднім Статутом ДП НАЕК «Енергоатом», закупівлі без погодження можна було робити до 16 млрд грн (437 млн доларів під це підганяли), — категорично запевняє експертка Ольга Кошарна.

Парад мега-проєктів в атомній галузі очолює Петро Котін, призначений КМУ 9 січня 2024 року в.о. голови правління новоствореного АТ НАЕК «Енергоатом». Дуже дивне призначення, зважаючи на те, що Нацагентство з питань запобігання корупції розпочало процедуру моніторингу способу життя президента Енергоатому Петра Котіна, на тещу якого в 2023 році було записано маєток під Києвом за майже 7 млн грн. Перевірку розпочато на підставі звернення народних депутатів, які, у свою чергу, посилалися на розслідування проєкту Схеми (Радіо «Свобода»). Журналісти цього проєкту з'ясували, що 70-річна теща президента державного підприємства НАЕК «Енергоатом» Петра Котіна придбала нерухомість та землю під Києвом під час повномасштабної війни, офіційно не маючи на те власних доходів. НАБУ розслідує корупцію в Енергоатомі, де за багато скандалів, пов'язаних із закупівлями. В жовтні НАБУ і САП повідомили генеральному директору відокремленого підрозділу Енергоатома «Атом-

належить державі), затверджено Статут та положення про Наглядову Раду. Із записанням на чотири місяці, тобто 5 лютого 2024 року Кабмін оголосив відбір на посади незалежних членів Наглядової Ради Енергоатому. Передбачається, що Наглядова Рада буде сформована з п'яти членів загалом, три з яких — незалежні та два — представники держави. Але питання її створення в першому півріччі відкладається практично на невизначений термін. На сьогодні також відсутнє повноцінне правління АТ «Енергоатом»: призначено тільки трьох членів правління з п'яти, (за умов мирного часу таких має бути 7). В.о. членів правління компанії Хартмут Якоб, Юрій Шейко та Олександр Остаповець. Відповідальність за своєчасне формування НР і правління лежить на уряді, зокрема, на Міністерстві економіки, в сфері управління якого знаходиться Енергоатом. «У процесі корпоратизації ми лише виконуємо розпорядження. Самі ніяких рішень не приймаємо. Приміром, конкурс на членів правління проводить саме Мінекономіки», — повідомив керівник пресслужби Енергоатома Леонід Олійник.

Сергій Макогон, Генеральний директор ООО «Оператор ГТС України» в 2019-2022, вважає: «Вангую, що хтось гальмує цей процес, бо адекватна професійна Наглядова Рада навряд чи проголосує за витрати Енергоатома на будівництво додаткових чотирьох атомних блоків, закупівлю старого обладнання з Болгарії та/або США, про що розповідають міністр Галущенко та т.в.о. керівника Енергоатома Котін. Не думаю, що пан Котін збереже свою позицію після всіх цих зашкварів на закупівлях». «Невиконан-

проектінжиніринг» Миколі Божку про підозру в розтраті 100 мільйонів гривень під час будівництва Централізованого сховища відпрацьованого ядерного палива в Чорнобилі. Незважаючи на всі ці факти, Міністерство економіки поновило договір з Котіним, термін якого спливав у грудні 2023 року.

Усіх усе влаштує? Сподівання, що мега-плани пана Котіна та пана Галуценка призупинить незалежна НР, примарні. По-перше, невідомо, коли її отримає Енергоатом. По-друге, як показує вітчизняна практика, навіть нібито незалежні наглядові ради не є гарантими професійних рішень. Сергій Макогон наводить декілька прикладів: «Уряд звільнив попередню наглядову раду Нафтогазу, призначив чинного керівника Нафтогазу і призначив нову Наглядову Раду Нафтогазу. А нова Наглядова Рада, здається, і не планує провести конкурс і призначити новий склад правління Нафтогазу та керівника Нафтогазу. Нагадаю, що в правлінні Нафтогазу досі немає жодної людини з профільним досвідом та освітою у видобутку газу. Аналогічно і щодо Оператора газотранспортної системи України (ОГТСУ). Нова наглядова рада має активно працювати, бо викликів у ОГТСУ багато. І почати потрібно з призначення новоствореного колегіального органу управління — Дирекції, яка передбачена новим статутом. Поки новин про такий конкурс на членів Дирекції та генерального директора не чув. По Укренерго ситуація більш позитивна, але вже пару років уряд ніяк не може провести конкурс на вакантне місце незалежного члена наглядової ради». Тож МВФ має спускатися до рівня мікроменеджменту та не тільки записувати терміни обрання НР до меморандуму, а й встановлювати терміни проведення незалежної оцінки наглядової ради. Маяки з нової програми МВФ: у листопаді 2024 року, через рік після призначення, буде дана незалежна оцінка Наглядової Ради оператора газотранспортної системи України. Також рекомендація ввести сьомого члена до складу наглядових рад Нафтогазу та Укренерго та розпочати незалежну оцінку цих наглядових рад на початку 2024 року і завершити її до кінця червня 2024 року.

Насправді проблема з будівництва ядерних реакторів на території Хмельницької АЕС — набагато ширша. В Україні плани розвитку генерації електроенергії за видами має корелюватися із затвердженою Енергетичною стратегією України. Не може кожний господарюючий суб'єкт планувати нове будівництво АЕС чи ГЕС без огляду на державну енергетичну стратегію. Визначає співвідношення генерації оператор системи передачі України — НАК «Укренерго», який готує план розвитку системи передачі на наступні 10 років. Але поки що не існує затвердженої оновленої Енергетичної стратегії післявоєнної України. Немає економічних прогнозів на цей період, отриманих офіційно від Міністерства економіки України, та уявлення, з яких галузей складатиметься післявоєнна економіка. Тож кожен як хоче, так і буде свій реактор. ■

■ Є ПРОБЛЕМА

Марка багато «скаже»

Філателія тимчасово замінює туризм

Олександр КОСОВЕЦЬ,
член Вченої ради Українського географічного товариства,
член Національної спілки журналістів України
Руслан РЕВЯКІН,
перекладач, філателіст зі стажем

В Україні попередніми роками туризм зростає. Звісно, всім іноземцям було цікаво, що за країна у Південно-Східній Європі, яка з 2014 року чинить опір нахабному рашкостану?

Упродовж 2021 року Україну відвідали понад 4 мільйони іноземних туристів. Це майже на 26 відсотків більше, ніж у 2020 році, інформувало Державне агентство розвитку туризму. Найбільше туристів прибувало до України з сусідніх країн — Молдови, Росії, Польщі, Білорусі та Румунії. В середньому протягом 7-9 днів перебування іноземні туристи витрачали майже тисячу доларів. Найбільше коштів витрачали громадяни ОАЕ — понад дві тисячі доларів щодня.

Звісно, з початком повномасштабної російсько-української війни з лютого 2022 року потік іноземних туристів припинився. Однак певною мірою інформація про Україну у світі доноситься поштової марки, які колекціонують філателісти. Тематика марок дуже різноманітна. Завдяки філателії можна багато дізнатися про країну, навіть не перебуваючи в ній.

Дві перші в світі поштові марки із зображенням Королеви були надруковані у Великобританії 1 травня 1840 року. Через п'ять днів марки почали офіційно використовувати як оплату поштових послуг. До речі, у тому ж році в Санкт-Петербурзі вийшло перше видання «Кобзаря» Тараса Шевченка.

Власні поштові марки в Україні вперше з'явилися в часі створення незалежної Української держави 18 липня 1918 року. Це серія марок державної пошти УНР (5 купюр номіналом 10—50 шагів), які

були введені в обіг у липні 1918 року.

У день проголошення незалежності Карпато-Української держави 15 березня 1939 року в місті Хуст в обігу була єдина марка з зображенням церкви в с. Ясіня, видана чехословацькою поштою. Під час Другої світової війни на територіях Західної України діяла Підпільна пошта України.

1 березня 1992 року вийшли перші після відновлення Незалежності марки України. Вони були присвячені 500-річчю українського козацтва і 100-річчю першого поселення українців у Канаді, автором їх став Олександр Івахтенко. У 1993 році до 75-річчя першого міжнародного поштового перельоту пошта служба України випустила дві марки. 22 січня 2020 року в обіг увійшла поштова марка «Вони вистояли! Не витримав бетон!». Марка присвячена вшануванню українських воїнів, які протягом 242 днів у 2014—15 роках захищали Донецький аеропорт. Автор — Андрій Ермоленко. Фаворитом останніх років була поштова марка «Руський військовий корабель, іди на ...!», яка отримала так званий «філателістичний Оскар» у 2023 році.

За останні два роки багато хто з нас став поціновувачем філателістичної продукції Укрпошти, поштових марок. Однак із розповсюдженням цієї продукції, на погляд авторів, є певні проблеми. Окрім інтернет-магазину на сайті Укрпошти, де можна замовити поштові марки, на жаль для справжніх колекціонерів, вибір продукції, відверто кажучи, залишає бажати кращого. На майдані Незалежності в приміщенні Головоштамту є невеличкий філателістичний кіоск, де запропоновано широкий вибір листівок та конвертів. Щодо поштових марок, то вибір їх обмежений, багато марок продають лише блоком, асортимент оновлюється рідко, отже, справжнім фі-

Поштова марка — фаворит останніх років.

лателістам, які бажають придбати поштові марки вроздріб, варто звертатися до спеціалізованого філателістичного магазину.

За адресою: вул. Старокиївська, 8/12, поряд зі станцією метро «Політехнічний інститут», було приміщення спеціалізованого магазину Укрпошти з надписом «Марки України», але нині він просто зачинений, причому немає ніяких пояснень, що магазин переїхав до іншого району. Отже, справжнім поціновувачем треба їхати до станції метро «Лівобережна», а звідти ще п'ять хвилин іти бадьорим кроком, — звісно, для здорової людини, а для людей похилого віку та з обмеженими фізичними можливостями як? Ось і виходить, що відділення Укрпошти за адресою: Митрополита Шептицького, 16/4 стоїть, як справжній мавзолей. Щодо ситуації по регіонах України, то там усе більш-менш нормально: філателістичні крамнички розміщені при поштових відділеннях у центрі міст.

Давайте зробимо невеличкий експеримент у світ філателії за кордоном. Візьмемо Європу: Варшава — окремий філателістичний магазин, у Лісабоні при поштових відділеннях стоять автомати, де можна без

проблем, черги та жодних перешкод придбати обрану поштову марку. У Стокгольмі в центрі міста є Музей пошти і поряд є окремий спеціалізований магазин, де можна придбати поштові марки. До речі, в Румунії та Фінляндії філателістичну продукцію можна замовити онлайн у поштових магазинах.

Порівнюючи ситуацію щодо стану продажу та асортименту філателістичної продукції в нашій державі з багатьма країнами Європи, можна дійти певних висновків: є до чого прагнути і над чим працювати. Хоча в ціновому сегменті філателістична продукція в Україні набагато доступніша як для наших вітчизняних поціновувачів, так і для закордонних колекціонерів-філателістів.

В умовах війни поштові марки якоюсь мірою замінують туризм, тому іноземцям які, хоч і в обмеженій кількості, відвідують нашу країну, було б зручно купувати марки в центрі Києва. Сподіваємось, що дирекція Укрпошти та міська влада знайдуть можливість повернути філателістичну крамничку на правий берег і таким чином зробити столицю України подібною до більшості європейських столиць у пропаганді і розповсюдженні філателістичної продукції. ■

■ ТЕХНОЛОГІЇ

Валерія МУСХАРІНА

Ошильник Cotia перекладає звуки котів на людську мову: його нещодавно розробили у «Львівській політехніці». Гаджет працює за технологією фітнес-браслета, а також дає рекомендації щодо догляду за улюбленцем. Про це Суспільному розповів Андрій Михайлів — аспірант університету «Львівська політехніка» і співзасновник проекту.

Стартапер університету розробили комфортний для кота дизайн і форму та вже випробовують прототип зі своїми улюбленицями.

«Ошильник дає краще розуміння тварини. Ключова перевага, що ви можете на відстані знати, що з твариною. Наприклад, ви поїхали на море, залишили тварину на своїх знайомих і за станом дивитесь, чи вона достатньо грається, чи не стресує, чи її вчасно годують. Усі ці звуки опрацьовує ошильник і передає на сервер. Наприклад, що кіт їсть — тверда чи волога їжа, різні звуки, що показують радість, тривогу, або звук, який кіт видає при небезпеці або бійці», — каже Андрій Михайлів.

За допомогою штучного інтелекту система аналізує звуки кота, а результат відображається у спеціально розробленому додатку.

■ ТЕХНОЛОГІЇ

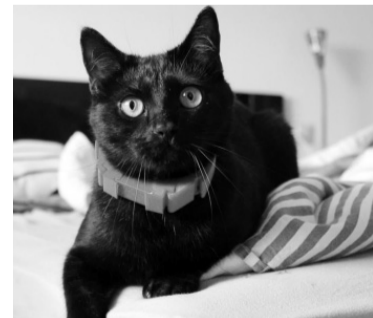
Хто сказав «няв»?

У Львові презентували ШІ-ошильник для спілкування з котами

«У нас будуть візуальні зображення різних станів: агресія, нейтральний, що тварина просто вас кличе, буде також підпис українською та англійською. Ви зможете змінювати це в налаштуваннях, також побачити статистику. Наприклад, будете бачити, чи за останню добу ваш кіт переживав, чи більше вас кликав», — розповідає співзасновниця проекту Ірина Іськович.

Як пишуть на сайті «Львівської політехніки», ідея створити ошильник з'явилася в Андрія ще в 2020 році, коли він писав дипломну роботу. Тоді стартапер зрозумів, що ідея виглядає прибутковою, почав аналізувати дослідження, конкурентів і зацікавленість користувачів у такому продукті.

«У мене вдома в селі чотири коти, і я все життя стежив за тим, що з ними

ШІ-ошильник комфортний, ніде не тисне, лише збирає звукові дані про вашого улюбленця.

коїться, й іноді, власне, не міг зрозуміти, чи з котами все гаразд, адже неможливо бути впевненим у своїх навичках розуміння тварини», — згадує Андрій.

У команді стартапу наразі п'ятеро людей, зокрема кілька студентів-

фрілансерів: троє третьокурсників бакалаврату «Систем штучного інтелекту» у «Львівській політехніці» — Софія, Ірина та Максим, а Олег — першокурсник «Комп'ютерних наук» у Польсько-японській академії (PJATK).

«Загалом ми покриваємо наші мінімальні потреби з розробки пристрою, але якщо є зацікавлені дата-майнери та дата-аналітики — ми були б не проти зв'язатися з ними», — говорить Андрій Михайлів. Він має трирічний стаж як п'єрантурі на кафедрі систем штучного інтелекту Інституту комп'ютерних наук та інформаційних технологій Національного університету «Львівська політехніка». Після завершення бакалаврату освітньої програми «Інженерія програмного забезпечення» захищав диплом на тему «Ошильник із мікрофоном для визначення стану кота за голосовим сигналом». Потім була магістратура програми «Системи штучного інтелекту»: там диплом називався «Визначення стану кота за голосовим сигналом».

Зараз, окрім роботи й навчання, Андрій працює над дисертацією «Інформаційна технологія визначення фізіологічного стану тварини за звуковими сигналами на основі методів глибинного навчання». ■

Валерія МУСХАРІНА

Певно, кожен із нас пам'ятає історію з таємничими хрестами на асфальті, горищами житлових будинків, деревами, газовими трубами та електропідстанціями, які масово помічали українці на початку широкомасштабного російського вторгнення. Чимало людей вірили, що вони потрібні для наведення ракет, і надіслали до кіберполіції України близько 25 тисяч повідомлень про знайдені мітки (за даними проекту «Система»). Буквально за три дні тема вичерпалася, а в підсумку була визнана частиною російської інформаційно-психологічної операції.

Розслідувальний проект «Система» видання Настоящее время (Радіо «Свобода») виявив, як ця ворожа диверсія мала розсварити українське суспільство і до чого тут ультраправий політтехнолог, що пов'язаний із ГРУ. Підсумуємо основні дані з розслідування журналістки Єлизавети Сурначової.

Перші свідчення про диверсії

У п'ятницю, 25 лютого 2022 року, муніципальна службовиця Наталя Сегеда побачила на перехресті траси Кропивницький—Кривий Ріг яскраво-червоний хрест. Уже в понеділок, приїхавши на роботу, вона прочитала попередження ради свого села Велика Чечелівка у фейсбуці, що такі мітки шпигуни залишають для наведення російських ракет чи висадки російських диверсійних груп. Наталя написала коментар про свою знахідку, а незабаром їй відповіли, що вже зафарбували мітку.

У суботу, 26 лютого 2022 року, історик Олена Оногда виявила підозрілий жовтий хрест з обведеним центром біля столичної станції метро «Арсенальна». До цього вона читала попередження правоохоронних органів про «диверсійні позначки росіян» і постаралася присипати хрест землею. Неподальк була одна з будівель СБУ, тому поліцейський патруль, що під'їхав, з підозрою поставився до незвичайної активності. Але після короткої розмови всі розійшлися. Незабаром Олена переїхала до Вінниці, де ще кілька разів зустрічала подібні позначки, але вже не звертала на них уваги.

У четвер, 3 березня 2022 року, посол Євросоюзу в Україні Матті Маасікас дізнався від своєї служби безпеки про «підозрілі наліпки» на будинках посольств, про що відразу ж написав у твіттері: «Попереду ще дипломатичні жертви? Мітки, подібні до цієї, знайшли на кількох будинках дипломатичних представництв у Києві». Посла насторожили і «наліпки у формі прицілу» своєю геодезичною розміткою, і «фіолетове світло для навідників» — фітолампами, що використовуються любителями кімнатних рослин.

Розслідування показало, що легенда про «мітки для ракет» або «тактичні знаки» виглядала настільки переконливою, що в неї повірили не лише українці, а й навіть деякі російські пропагандисти. Приміром, воєнкор «Комсомольської правди» Дмитро Стешин, котрий 24 лютого 2022-го закликав у своєму телеграм-каналі відновлювати зафарбовані «тактичні/маршрутні мітки, залишені російською армією».

За три доби паніка почала стихати, а офіційно, уже вранці 27-го, колишній радник офісу президента Олексій Арестович передав народу повідомлення від військових: «Сучасна бойова техніка не наводиться за знаками на дорогах. Вона наводиться за допомогою інших сучасних технічних засобів. Ця практика (розганяти паніку з мітками) може бути влаштована для того, щоб породити у нас шпигунство».

«Що первинне — курка чи яйце?»

Проект дослідив коріння проблеми. Чи з'явилися спочатку мітки на асфальті й це викликало паніку в мережі? Чи, навпаки, сама паніка в інтернеті підштовхнула наслідувачів, міських божевільних та реальних диверсантів до малювання міток?

«Система» знайшла ранне повідомлення про мітки, опубліковане 24 лютого на офіційній сторінці фейсбук-групи Новгородківської громади Кіровоградської області: «Хто баче такі знаки на наших автодорогах — це позначки для висадки ворожого десанту, маєте засипати землею, смолою або фарбою».

Уже після цього посту, зазначають розслідувачі, фотографії з мітками та повідомлення про «ворожі знаки» почали стрімко поширюватися по телеграм-каналах та ЗМІ.

Проект пояснює: Новгородківська громада розташована у самому центрі України, між Кропивницьким та Кривим Рогом. Її важко назвати очевидним місцем для висадки російського десанту. І тим більше дивно було б використовувати тут якісь мітки для сухопутних російських військ у перший день повномасштабного вторгнення, адже, щоб дістатися до Кіровоградської області, їм довелося б подолати Миколаїв та Кривий Ріг з одного боку або Харків та Полтаву — з іншого.

Секретар Новгородківської адміністрації сказав «Системі», що отримав перші знімки міток з інтернету від користувачів соцмереж. Після цього секретар особисто проїхав трасою і справді виявив там хрести.

Міткова паніка народилася не з інтернету, а з землі: ще до того, як ЗМІ та телеграм-канали підхопили цю тему, на асфальті в різних частинах країни вже було виявлено дивні позначки.

Мангушев. Автор «червоної мітки»

Російський політтехнолог, бойовик та ультраправий активіст Ігор Мангушев кілька років із натхненням чекав на російський наступ на Україну.

Мангушеву було 28 років, коли у 2014-му він почав свою службу на боці сепаратистів в окупованому Луганську. До Москви він повернувся через три роки, вже маючи звання «капітана народної міліції лнр».

«Найкращий ранок 24 лютого в моєму житті!» — написав він у фейсбуці за кілька годин після оголошення Путіним «спеціальної воєнної операції», як повідомляє проект. Тоді Мангушев уже мешкав у ліванському місті Бейрут, хо-

НЕ ПАНІКУЙ!

Хрестики-нулики, або Міткова паніка: як розповсюджували найдивнішу російську ІПСО

Легенда про «мітки для ракет» або «тактичні знаки» виглядала дуже переконливо.

Імовірно, лише одну зі світлин було зроблено на трасі під Кропивницьким — про це свідчить її геометрія.

ваючись від можливого кримінального переслідування в Росії, пов'язаного з численними справами на учасників заснованого ним угруповання «Е.Н.О.Т. корп». Спочатку воно допомагало терористам із так званих «л/днр», а пізніше навіть у Росії було визнано злочинною організацією.

На фронт під час повномасштабної агресії Росії він вирушив тільки в середині квітня 2022-го. Водночас перетворив свій канал на пропагандистський майданчик, де писав власні рекомендації, як «максимально дестабілізувати обстановку супротивника». Серед них: дзвінки на лінії київської тероборони з хибними повідомленнями про диверсантів, публікація фото безпритульних, котрих видають за коригувальників вогню, нарешті ті самі хрести на асфальті.

«Хрести, завантаження телефонів «швидкої допомоги» помилковими викликами, атаки ботів, використання символу Z — все це його рук справа, — розповідає вдова Мангушева Тетяна Азаревич розслідувачам проекту. — Він намагався влаштувати максимальний хаос: щоб «швидка» приїжд-

жала за фальшивими даними, а не туди, де вона справді потрібна; щоб служба порятунку теж не змогла виконувати свої функції».

Коли українська влада вже офіційно визнала мітки російською ІПСО, Мангушев навіть зрадив.

«Так, сучі діти, саме так ми наводимо хаос у вас у тилу... Ми придумали червоні мітки, ми паралізували ментів на Оболоні, ми ламаємо ваші боти (для збирання оперативної інформації) та «мінусемо» все в Києві. Кожен абстрактний мент — це мінус один ствол. Кожен СБУшник — ловить «диверсантів» — це мінус один ствол...», — писав він 27 лютого.

Розслідувачі «Системи» підсумовують: важко з упевненістю сказати, чи був Мангушев оригінальним автором операції «Червона мітка», діяв самостійно чи за завданням когось із російських військових. Проте точно відомо, що політтехнолог звітував про виконання роботи агенту ГРУ і навіть претендував на певну грошову винагороду за неї. Хоч Мангушев улітку 2022 року, заперечуючи свій зв'язок із

ГРУ, доводив: операція була реалізована «авторами кількох телеграм-каналів та їхніми передплатниками».

Більшість людей Мангушев запам'ятався своїм виступом у серпні 2022-го в Донецьку, де він виступив на сцену людський череп, який, за його словами, належав українському військовому. Розмахуючи черепом, він проголосив «війну з ідеєю України як антиросійської держави» і наголосив, що «всі носії цієї ідеї мають бути знищені».

Через пів року Мангушева вбили на виїзді з окупованої Кадіївки (колишнього Стаханова). Деякі вважають, що його розстріляли завербовані ПВК «Вагнер» ув'язнені, які опинилися у прифронтовому місті — найімовірніше, через гроші.

Куди поділася вся та «волонтерська армія» Мангушева, що нібито малювала мітки, наразі невідомо.

Українці подолали виклик, а бумеранг повернувся

«Червоні мітки» були далеко не єдиною, хоч і наймасштабнішою, інформаційною атакою росіян з початку повномасштабного вторгнення. В арсеналі ворожих інформаційних військ задіяно безліч інструментів і людей, що кожного дня розробляють плани розхищення нас як нації та України як держави.

За словами розслідувачів, не можна стверджувати, що саме ця кампанія суттєво вплинула на перебіг вторгнення та настрої українців. Це було б як мінімум перебільшенням. У цієї параної був і позитивний ефект — підвищення пильності і поліції, і самих громадян.

«Наприклад, у Києві та області в ті дні було створено такий контрольований режим, що передбачав підвищену пильність усіх свідомих громадян та поінформованість», — розповів проекту «Системи» співрозмовник у правоохоронних органах України. Він додав: обмін інформацією між СБУ, нацполіцією, теробороною та органами влади був майже миттєвий, наприклад, якщо хтось купував одразу 500 балончиків фарби в будівельному магазині, продавці одразу повідомляли про підозрілу покупку.

Історія з мітками не вийшла за межі лютого-березня 2022 року. Приблизно у грудні 2022-го, як пишуть розслідувачі, один з місцевих політиків Київської області повідомив про нібито нові «відмітки диверсантів» на деревах. Іншої реакції українських ЗМІ та суспільства, окрім гумористичних відповідей, ця інформація не викликала.

У травні 2023 року (напередодні відзначення Дня Перемоги) в інтернеті з'явилися фотографії «позначок з хрестами», що нібито проставлені на вулицях Москви... Ця містична епопея не просто стала жартом, а врешті-решт повернулася до своїх господарів. ■

ВЛАСНА СПРАВА

Аби впоратися з пережитим стресом, почала шити постільну білизну

А врешті-решт вимушена переселенка з Луганщини організувала в селі на Полтавщині швейний цех, надавши роботу й іншим жінкам місцевої громади

Ганна ЯРОШЕНКО

39-річна вимушена переселенка з міста Лисичанськ Луганської області — колишня поліцейська Тетяна Панаїт — разом зі своєю сім'єю змушена розпочинати життя з нуля на новому місці. У полтавському селі, де знайти роботу не так легко, Тетяна організувала робоче місце не лише для себе, а й для кількох місцевих жінок. Про її текстиль для дому — тільки позитивні відгуки. Незламна переселенка намагається виділитися серед конкурентів, акцентуючи на якості своєї продукції. Оскільки її головним виробом стала постільна білизна як для дорослих, так і для дітей, то й назва бренду з'явилася сама собою: «Сонько-Дрімко».

Щоб допомогти дружині побороти нервовий зрив, чоловік купив швейну машинку

Закінчивши медичне училище, Тетяна за направленням приїхала до Лисичанська й 11 років працювала в санепідемстанції, а тоді наважилася на крутий поворот у своєму житті: вирішила здійснити давню мрію — стати поліцейською. Тож, коли оголошили набір до патрульної поліції, молода жінка подала документи, пройшла конкурс, навчання в Харкові й 2016 року розпочала службу, яка припала на важкі часи.

«Ми з колегами патрулювали в «сірій» зоні, чергували на блокпостах, а ще мали ризиковані спецвідрядження в зону АТО/ООС. Відтак здобула статус учасниці бойових дій, — пригадає моя співрозмовниця. — У січні 2022 року звільнилася через банальну причину. Річ у тім, що служба забирала більшість часу: ідучи з дому рано-вранці й повертаючись пізно ввечері, я практично не бачила своїх чотирьох дітей. Впоратися з домашніми клопотами допомагала моя ненька, але так не могло тривати занадто довго. Тож настав час вибирати: або служба, або сім'я. Звільнившись, не збиралася сидіти вдома, а одразу ж почала шукати нову роботу. Пройшовши співбесіду, розпочала навчання в данській організації у справах жінок. Аж тут — повномасштабне вторгнення російських окупаційних військ в Україну.

Ми не поспішали виїжджати, ще цілий місяць перебували в Лисичанську, маючи примарну надію, що весь цей жах не надовго. Річ у тім, що 2014 року, коли наше місто опинилося під владою квазідержавного терористичного утворення «ЛНР» та контролем російських військ, ми вже виїжджали до Харкова, бо лишати вдома стало небезпечно: представники нового режиму творили безчинства, займалися беззаконням. Проте невдовзі нашим збройним силам вдалося звільнити Лисичанськ. Тому ми думали, що й цього разу все обійдеться. Та ба, ворожі обстріли міста посилювалися. До нас російські ракети ще не долітали, натомість сусідній мікрорайон уже дуже обстрілювали, були «прильоти» по лікарні. Щодня було одне й те ж: ми жили в постійному страху, страшенно

переживали за дітей. Здавалося, час просто зупинився. А коли оголошили евакуацію, ми мали лише 40 хвилин на те, щоб зібратися».

Сім'я з чотирма дітьми прибула на Полтавщину — до села Попівка, що в Карлівській територіальній громаді, — на запрошення тітки Тетяниного чоловіка Ігоря. Тоді подружжя Панаїтів теж гадало, що надовго тут не затримається. Коли ж минув місяць, стало зрозуміло, що повномасштабна війна так швидко не закінчиться. Тим часом накопичені кошти вичерпалися, отож вимушеним переселенцям довелося шукати на новому місці роботу.

«Досить швидко я знайшла роботу лаборанта в місті Карлівка, що за два кілометри від села Попівка. І паралельно заради того, щоб заспокоїтися після всього пережитого, позбутися тривожних думок, почала вдома шити, — продовжує розповідати свою історію Тетяна Панаїт. — Знаєте, життя під грим канонади, вимушена необхідність покинути рідну домівку, спільний переїзд, пов'язана з усім цим тривала емоційна напруга — все це далося взнаки й призвело до нервового зриву. Була ще одна вагома причина.

Коли ми покидали свою квартиру, вона була цілою. Та згодом бачили на фотознімках і відео в соцмережах, що наш будинок уже без вікон, без дверей. Із часом із цим не те що змирилася, а принаймні можу спокійно про це говорити. А спершу всі оті психотравмуючі кадри моєму мозку було надзвичайно важко осягнути й «перетравити». Адже те, що було у квартирі, ми наживалися протягом життя, на чомусь економлячи, відкладаючи кожен копійку. І враз усе втрапили. Мій чоловік, аби допомогти мені пережити стрес і прийти до тями, купив швейну машинку з оверлоком».

Майже рік шила вдома сама — в основному ночами або у вихідні

«Отож я почала шити постільну білизну: спершу для своєї родини, потім — на прохання колеги, сусідів, знайомих, яким сподобалася моя робота. Так дійшла думки, що на цьому можна заробляти. Таким чином, почала закуповувати по 2-3 рулони тканини, зареєструвалася як ФОП, розширила асортимент текстильних виробів: стала шити ще й дитячі пелюшки, ковдри, пелюшки, конверти для новонароджених, рупники тощо. Втім, сплачуючи податки, мала лише якісь невеликі бонуси — дітям на ласощі, — зауважує героїня цього матеріалу. — Майже рік працювала вдома сама: маючи основну зайнятість, строчила в основному ночами або ж у вихідні. Аби мені ніхто не заважав, усамітнювалася в майстерні, яку ми з чоловіком облаштували в котельні нашої нової оселі».

Річ у тім, що на ту пору подружжя вже придбало один із порожніх будинків у центрі Попівки. Згідно з домовленістю, розраховувалося за нього в розстрочку за рік. Помпезного ремонту не робили, бо не було за що. Будинок

Незламна переселенка Тетяна Панаїт.

невеликий, проте затишний, та й місця в ньому, за словами Тетяни, всім членам сім'ї вистачає.

«На самому початку підприємницької діяльності було дуже важко знайти постачальників таких тканин, які б повністю відповідали моїм вимогам, — ділиться тим, із якими труднощами довелось зіткнутися, бізнес-леді. — Спершу закуповувала крім на комплект постільної білизни. Якийсь клапоть прала, працювала, після чого дивилася, як ця тканина поводитиметься: чи не линяє, не збігається, не розлазиться, чи не схильна до скочування. Багато матерії довелося забракувати, бо вона не пройшла перевірки. Якщо ж тканина мені підходила, тоді замовляла цілий рулон. Тепер людям, бува, розказую, що, за інформацією постачальника, матерію можна прати при 40 градусах, натомість я прала при 90 градусах — і з нею нічого не сталося. У підсумку в мене лишилися всього три постачальники, в якості тканин яких я впевнена і в яких, до того ж, ціна на такий крім прийнятна. А загалом тут треба вибирати: або дешевше й не надто якісне, або дорожче, але таке, що відповідає твоїм вимогам. Мушу сказати без зайвої скромності: всі, хто купив мою постільну білизну, її хвалять. Односельці вже по кілька комплектів придбали, а тепер замовляють їх на подарунки. Один гуртовий покупець замовив партію рупників. Усі задоволені, і я на сто відсотків упевнена в якості своїх виробів. Та й ціни на них демократичні».

Досить швидко завдяки «сарафанному радіо» про текстильні виробы Тетяни Панаїт дізналося багато людей. Проте, за її словами, замовлень у рази побільшало, коли вона уклала договори з відомими інтернет-маркетплейсами.

«Але тоді ж зрозуміла, що сама «зашиваюся», — зізнається майстриня, — і мені треба щось змінювати: як варіант — залучити помічників. Тим часом, придбавши парогенератор, я оформила заявку на фінансову підтримку ветеранського підприємництва. Внаслідок цього витратила згаданий пристрій компенсував Український ветеранський фонд Міністерства у справах ветеранів України. А невдовзі дізналася про нову грантову програму Українського ветеранського фонду. Ставши її учасницею, цього разу боролася за грант на суму понад мільйон гривень і таки виграла його. Завдяки цьому вдалося відкрити швейний цех у центрі села. Зручно те, що він недалеко від нашого будинку.

Тепер Тетяна Панаїт вирішує в основному організаційні питання, проте за наявності великого замовлення сідає за швейну машинку й допомагає швачкам.

Фото надані Тетяною Панаїт.

Звичайно, довелось побігати з паперами, щоб укласти договір оренди приміщення, підключити електрику, бо її там не було. А ще треба було навести лад та організувати простір. Питання з опаленням доведеться вирішувати в майбутньому, а поки що використовуємо електрообігрівачі. На отой мільйон закупили обладнання й тканину. Та й наших із чоловіком вклади було чимало. Наразі маємо шість швейних машинок. І вже працюють швачками чотири місцеві жіночки. Усі раді, адже знайти роботу в селі складно. Ми разом проходили стажування, бо вдома я шию на побутових швейних машинках, а в цеху встановлені промислові. Невдовзі плануємо взяти на роботу ще одну майстриню, а може, і двох — залежно від кількості замовлень.

Тепер, очолюючи цех, здебільшого вирішую організаційні питання. Хоча якщо маємо велике замовлення, то сідаю за швейну машинку й підсобляю майстриням. За бажання можу щось пошити й у домашній майстерні. Мій чоловік Ігор допомагає зі збутом товару. А ще завжди підставляє плече, якщо потрібна чоловіча сила».

«Дім для мене зараз там, де мій чоловік, діти, улюблена робота»

Щодо реалізації готових виробів, то в новоствореного швейного цеху є своя «фішка». Тетяна Панаїт констатує, що укладає з власниками магазинів, оптовими торговцями тощо договори консигнації, тобто надає їм товар на реалізацію. Відтак останні нічим не ризикують: тільки продавши домашній текстиль бренду «Сонько-Дрімко», розраховуються з його виробником за гуртовою ціною.

«Нині таке рідко буває, щоб компанії погоджувалися на договори на реалізацію товару. Тому, дізнавшись про такі вигідні умови, враз знайшлося багато замовників. Ми вже виїшли на великі партії готової продукції, співпрацюємо з багатьма сільськими магазинами, навіть знаємо, де яким кольором віддають перевагу, — усміхається Тетяна. — Як виявилось, у швейному бізнесі немає нічого складного: головне — аби шов був рівним. Звичайно, коли ти очолюєш швейний цех, на тобі лежить велика відповідальність. Скажімо, я спочатку дуже переживала, чи матимемо кошти на зарплати швачкам: раптом вони почнуть працювати, а зі збутом готової продукції будуть проблеми. А це ж треба заплатити податки, орендну плату. Офіційно мої жіночки працюють із 15 листопада минулого року. Ми подружжися, вони вже як члени моєї родини».

Розуміючи, як важко доводитись людям, котрі через повномасштабну збройну агресію росії змушені були покинути свої домівки, для внутрішньо переміщених осіб у швейному цеху Тетяни Панаїт роблять 5-відсоткову знижку на всі послуги. Причому це не однократна знижка, а постійна. А от ремонт військової форми майстрині роблять узагалі безплатно. Для цього є навіть спеціальна швейна машинка для цупких матеріалів, яка й куртки для військових добре прошиває. Загалом те, що раніше наша героїня робила на побутовій швейній машинці, тепер можна зробити набагато швидше і якісніше.

А от на запитання, як поєднувати дві роботи й сім'ю, досягти балансу й усе встигати, Тетяна Панаїт відповідає так: «Та нічого я не встигаю. Говорю, як є: бути ідеальною виходить далеко не завжди. І в реаліті-шоу «Супермама» я навряд чи пройду відбір. Окрім чоловіка, мені допомагають старші доньки — 16-річна Софія й 14-річна Діана: і прибирають в оселі, і їсти приготувати можуть за потреби. Якщо ти живеш у селі, то маєш займатися й городом. Ми навесні навіть парник для розсади ставили. Втім, наша грядка не була взірцем і, напевно, програла б у змаганнях із сусідською, де жодної бур'янини не знайдеш. Бо я за все хапаюся, а в підсумку всьому давати лад просто не встигаю».

Але діти ростуть, тож треба працювати. Це додає мотивації. Окрім усього, ми з Ігорем не звикли сидіти склавши руки. А загалом на новому місці все складається не так погано. Аби тільки настала наша перемога і став реальністю мир. Це надзвичайно важко, та водночас це залежить і від кожного з нас. От ми, скажімо, сплачуємо податки й постійно «донатиємо» — це наш внесок у майбутню перемогу. Іноді ловлю себе на тому, що тягну додому на Луганщину, водночас прекрасно розумію, що того дому, Лисичанська й тієї атмосфери, що були раніше, уже ніколи не буде».

Але ж дім — це не тільки стіни, меблі чи побутова техніка. Насамперед це близькі твоєму серцю люди. Так що дім для мене зараз там, де мій чоловік, діти, улюблена робота (це таке задоволення — вибрати тканину, все перецупати, затестувати). До того ж тут, у Попівці, нас оточують добрі люди: вони допомагали, хто чим міг, коли ми тільки-но сюди приїхали, і досі підтримують».

А насамкінець іще одна приємна новина: подружжя Панаїтів чекає на 5-ту дитину. Тетяна з радістю повідомила, що це буде хлопчик, третій син. І під час війни життя продовжується. ■

Інститут літератури імені Т.Г.Шевченка Національної академії наук України
газета «Україна молода»

■ ЛАВРЕАТ

Івченкові зомбі:

«АСПушкін» та інша «пацавата кацапщина»

Костянтин РОДИК

Книжки Владислава Івченка сім разів потрапляли до Коротких списків всеукраїнського рейтингу — аж ось на лавреатство здобувся роман «Імені Сковороди». Дивна, здавалося б, річ: на вершині жанрової піраміди опинився не «2014» (К.: Темпора, 2015) — кращий, як на мене, роман про початок російсько-української війни, і не найвище його суто літературне досягнення — роман «Ноги» (там само, 2019). Й навіть не вісім книжок неперомінального циклу про «найкращого сищика» Івана Карповича. Але насправді дивини немає: по-перше, до Івченкової граничної відвертості у висловлюваннях персонажів читач нарешті звик. А по-друге, лавреатський твір вияскравив-вивершив його другу, обіч майстерного оповідача-рефлектора, принаду для читача і власну спонуку. Колись Василь Барка висловився про Миколу Гоголя: «Воїн за життя душі». Івченко б'ється за те саме.

«Життя душі» в цьому контексті — це споконвічна боротьба проти історично неперервного московського ПСО. Микола Васильович програв у цій битві в реалі, але виграв у віртуалі. Івченко намагається через той віртуал реанімувати реальні реакції сьогодні: «Може, тому ти і зміг навчитися відчувати імперських чудовиськ, що не знав про Пушкіна», — зазначає він у новому романі. «Пацавата кацапщина» у Івченка — те саме, що і персонажний кастинг у «Мертвих душах».

Івченко про Гоголя не згадує, бо відверто негативно ставиться до його козацького міту. Натомість — Сковорода. Знов-таки, мітологізована постать, з якої висмикує хто що хоче. То його мовну недолугість, яку номінують на «слобожанську мову», то філософські глибини нібито глобального масштабу. То чому б Івченкові не вдатися до геть несподіваної версії: «— Мало хто знає, ким Григорій Савич був насправді. — І ким він був? — Мисливцем на чудовиськ».

Ну так, справді: Сковорода був мисливцем за ментальними перверсіями, які вже тоді «руській мір» просував на українські терени. Варто прочитати його байки про «сродність праці», аби збагнути відмінність з імперським трактуванням. Чому б не уявити його месником?

У книжці Івченка бачимо такий діалог між мітичним Сковородою й освіченим малоросом, який намагається зрозуміти логіку держпідтримки дикунського обряду жертвопринесен-

ня: «— Вони вважають, що ті явища, з якими я борюся, допомагають тримати простий народ в покорі, отже, моя діяльність є шкідливою. — Але це огидний звичай, який ганьбить нашу державу! — Порядок для декого важливіший».

Під формальним оглядом «Імені Сковороди» — книжка «про зомбі». Хіба що Івченко пропонує більш радикальну версію: припускає «оживлення» згустків негативної енергії фейків. Інакше кажучи, описує перехід пропаганди з інформаційної форми в ментальну. Колись, двадцять років тому, російський письменник Віктор Пелевін уже писав про те саме: «Різні «Щелени» та «Механічні піаніно» відступають усі призи советській стрічці «Втрата партківтка». Тут повною мірою проявляється феномен «вуду— смерти» (чисельні інфаркти, спричинені геть нематеріальними партійними доганами)». Пелевін просто констатував наявність феномену, Івченка ж хвилює, як із цим боротися. Тобто, український письменник переймається головним питанням усіх книжок про всіляких привидів: «Як убити їх, якщо вони вже мертві?» (Стівен Кінг. Казка. — Х.: Клуб сімейного дозвілля, 2023).

«Імені Сковороди» — це назва спецзагону, який полює, сказати б, на матеріалізовані метастази російського дискурсу. Звісно, це алегорія, проте мета цілком конкретна: «Нашій армії потрібен надійний тил, щоб тут не вешталися всілякі тварюки». Й Івченко писав про небезпеку крем-

■ КРАСНЕ ПИСЬМЕНСТВО

Представляємо пул номінантів найпопулярнішої у читачів категорії — жанрової літератури (детектив/пригоди/фантастика/любовний роман/історичний роман/молодіжна проза/автобіографії). Оскільки рейтингова різниця між першою і другою позиціями виявилася настільки малою, що її можна вважати за статистичну похибку, організатори вирішили оголосити лавреатами обидва видання.

Жанрова література

1.	Владислав ІВЧЕНКО. Імені Сковороди. — К.: Темпора, 460 с. (п)	47,44
1.	Юрій ВИННИЧУК. Алмази з Танжера. — Х.: Фабула, 272 с. (п)	47,33
	Макс КІДРУК. Колонія. Нові темні віки. Книга 1. — К.: Бородатий Тамарин, 904 с. (п)	44,00
3.	Андрій КОКОТЮХА. Таймер війни. Довга комендантська година. — Х.: Фабула, 368 с. (п)	40,00
4.	Юрій ВИННИЧУК. Мальва Ланда: Аптекарь. — К.: А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 576+368 с. (п)	27,00
5.	Євген ПОЛОЖИЙ. Фінальний епізод (війни, що триває 400 років). — Х.: Віват, 576 с. (п)	18,11
6.	Олександр КРАСОВИЦЬКИЙ. Сьогодні. Роман про двійників Путіна; Вчора. — Х.: Фоліо, 542+188с. (п+о)	16,89
7.	Світлана ТАРАТОРИНА. Дім солі. — Х.: Віват, 560 с. (п)	16,44
8.	Любо ДАШВАР. Спадок. — Х.: Клуб сімейного дозвілля, 496 с. (п)	16,22
9.	Василь ДОБРЯНСЬКИЙ. Ніхто не скаже «Прощавай!». — Х.: Фабула, 320 с. (п)	15,89
10.	Наталка ДОЛЯК. Місце останньої реєстрації громадян. — К.: Темпора, 328 с. (п)	14,22
11.	Євген СТЕБЛІВСЬКИЙ. Лютя. — Х.: Фабула, 336 с. (п)	14,22
12.	Світлана ТАРАТОРИНА, Наталія ДОВГОПОЛ, Ірина ГРАБОВСЬКА, Наталія МАТОЛИНЕЦЬ, Дарія ПІСКОЗУБ. Хроніки незвіданих земель. — Х.: Жорж, 368 с. (п)	10,89
13.	Віктор ЯНКЕВИЧ. Вбивство в бібліотеці; Тенета. — Тернопіль: Богдан, 320+200 с. (п)	10,67

оцінювалося 43 видання

лівських наративів задовго до повномасштабного вторгнення, починаючи з «Химер Дикого поля» (Х.: Клуб сімейного дозвілля, 2014) та «Одного разу на Дикому Сході» (Х.: Фоліо, 2016). А роман «Третій фронт» (К.: Темпора, 2016; рецензію див. «УМ» від 05.07.2017) — це, вважай, перша частина нинішнього лавреатського роману. Обидва — перестороги воєнного часу у вигляді такого собі провокативного коміксу.

Фактично, Івченко переводить балачки про російську культуру (включно з тамтою «історіографією») у площину анекдоту. А цей жанр завжди і всюди мав і має значний вплив. Не стверджуватиму, що ми помітно очистилися від чудовиськ-конструктів «Пушкін», «Чапаєв», «Чкалов», «Гагарін» («на «георгіївську стрічку» навіть уваги не звернув, бо то було чудовисько кволе та прибацане»), а також власних міфічних поганок (Щорс, Пархоменко, Кудря, Ватутін...) саме завдяки Івченкові. Але, гадаю, в цьому очищенні є й частка його наполегливості. Роман «Імені Сковороди» просувається далі за межі плацдарму, відвойованого попередніми творами. І доходить до застереження від контактів з москалями взагалі — до Шевченкового «кохайтеся, чорнобриві, та не з москалями».

До речі, про «кохайтеся». Рецензенти вже закинули Івченкові надмір порнографічних алюзій у крайньому творі. Так, що є то є. Ось, до прикладу, мінімалістичний звіт про одну з «історій кохання» головного персонажа: «Сашко закохався в неї навесні. Пришов з роботи, поїв пельменів, було яось тоскно, вирішив подивитися порно». А от два молоді хірурги клопочуться біля пораненого: «— Цей... я ж зможу правою рукою? — Та не хвилюйся, дрочити можна і лівою. — Естетти шість разів на тиждень дрочать правою, а в неділю мають чарівну незнайомку!» — «Сашко скривився, бо голова боліла так, що уявляти собі приємну еротичну картинку було неможливо».

Звичайно, можна трактувати таке як сексуальну стурбованість, а можна — як відверту письменницьку чесність щодо власних (і персонажних) думок та відчуттів. Зрештою, подібного можна насмикати і у більших літатуритетів. Візьмемо, бодай, уже згаданого Кінга: «Її верхня губа пов-

ністю вивернулася назовні, оголивши рожеву лінію ясен, інтимну, наче вульва» (Зона покриття. — Х.: Клуб сімейного дозвілля, 2006); «замкнене коло постійної взаємодії між очима та пенісом, і мозок тут нічого вдіяти не може» (Історія Лізі, 2007); «такі великі груди, що вони здавалися галюцинацією» (Якщо кров тече, 2021) — і так далі, й далі. Як слушно зауважив Ростислав Семків у книжці з промовистою назвою «Як читати класиків» (К.: Rabulum, 2018), «смерть, секс і сміх — три головні засоби розкритки читацького зацікавлення».

Наприкінці контужений Сашко (позивний Радар) знову «бачить» Сковороду: «— Ми ж перемаємо? — Маєте. Більше шансів у вас не буде». Червоних ліній уже не існує, усі рубікони перейдено, точка максимальної концентрації. Один з епізодів ближче до кінця: «Заїхали на шиномонтаж закліти пробите колесо. Там двоє бугаїв почали чіплятися до Анюти /наймолодша членкиня спецназу/. Дід вступився, йому розбили обличчя, потім повалили... — Відвалили, уйобки! — Анюта наставила пістолет на бугаїв, які вже збиралися добивати Діда ногами». Нагодилися командирка, Божена, забрала пістолета: «— Ви що, зовсім йобнулися? Він у камуфляжі, а ви його б'єте!». Рагулі не в'їхали, почали погрожувати зв'язками. Прийшлося прострелити їхні долоні. Сашко потім переймався: нас же заарештують. На що головна спецназівка йому каже: «Радаре, ти, дивлюся, якийсь невиправний оптиміст! Тебе справді хвилює, що буде після війни?».

Пригадую книжку ще більшого літературного провокатора Івана Семесюка «Щоденник україножера» (К.: Люта справа, 2014), на клапані якої надруковано афоризм-концентрат Андрія Бондара, що його можна застосувати й до Івченка: «В Семесюка треба вчитись, бо якщо не вчитись у Семесюка, то доведеться все життя жити за Дугінем».

* рецензію на другу лавреатську книжку — «Алмази з Танжера» Юрія Винничука — дивіться в «УМ» від 11 жовтня 2023 р.

Редактор сторінки
Костянтин Родик
rodyk.kostyantyn@gmail.com

■ РУБР

Смачно та естетично

Підбірка рецептів від шеф-кухарки Ольги Мартиновської

Валерія МУСХАРІНА

Ольга Мартиновська — відома українська шеф-кухарка з Миколаєва, переможниця «МастерШеф-3» і суддя цього телепроєкту. Їй вдалося втілити свою мрію і вивчитися в кулінарній школі Le Cordon Bleu у Франції, а в 2017 році стати керівницею й однією з власниць ресторану Les Foodies у центрі Парижа. Ольга Мартиновська входить у книгу «MOF 2017 — найкращі кухарі Франції» як найкраща жінка-іноземка шеф-кухар та є учасницею міжнародної кулінарної виставки SIRHA Lyon 2017 у колаборації з Jean Marc Tachet Création.

У цій підбірці рецептів від шеф-кухарки ви обов'язково знайдете щось цікаве: і традиційну українську страву, і десерт, і закуску, і навіть секрети приготування домашнього сиру.

Солоне сирне суфле

«Суфле — від слова «надувати» чи «дути», тобто воно обов'язково має бути повітряним і легким! Готувати суперлегко, треба знати лише кілька нюансів», — каже Ольга. За її словами, ця гаряча закуска може стати чудовим аперитивом.

Однак слід зважати на нюанси. Приміром, сир: він «має бути щільним, але досить м'яким, не гумовим».

До того ж, кількість білків: в ін-

гредієнтах не вказано їх кількість, оскільки вона залежатиме від маси сирної основи для суфле. Білків треба буде додати в об'ємі 1/2 від маси сирної основи. Тобто якщо у вас буде 350 грамів основи, то білків знадобиться 175 грамів. А якщо врахувати, що середня вага 1 яєчного білка становить приблизно 30-40 грамів, то це означає, що вам знадобиться від 5 до 7 білків. Отже, підготуйте такі інгредієнти:

- * молоко 3,2% — 100 мл;
- * вершки 30% — 100 г;
- * жовтки курячі — 2 шт.;
- * крохмаль кукурудзяний — 15 г;
- * сир твердий — 200 г;
- * сіль — за смаком;
- * яєчний білок — за смаком.

У холодному молоці розчиняємо крохмаль. Добре перемішуємо, змішуємо з вершками і нагріваємо в каструлі до кипіння, постійно й активно помішуючи вінчиком. Щойно молоко закипить, додаємо натертий на крупну терку сир і вимішуємо 1-2 хв. Потім вводимо жовтки і вимішуємо.

Перебиваємо масу в блендері — це важливий момент. Консистен-

ція має бути однорідною, ніжною, схожою на заварний крем. Перебити масу зважуємо, беремо білків в об'ємі 1/2 від маси сирної основи. В окремій мисці збиваємо їх до стійкої піни з дрібкою солі (без цукру!) Кількість солі залежатиме від сиру, який обрали.

Спочатку додаємо частину білків у сирну масу й активно перемішуємо, щоб маса стала рідшою і піддатливою. Далі виливаємо сирну основу в білки і силіконовою лопаткою делікатно і недовго перемішуємо.

Форми для суфле мають бути з рівними бортами, не косими. Гарно змащуємо вершковим маслом, щоб не було ніде прогалин. Бо тоді суфле зачепиться за ту частинку, що без масла, прилипне до неї і не зможе рости далі.

Ставимо на водяну баню в духовку на 200° (без обдуву). Якщо бере одну велику форму, то випікати варто 30 хвилин, якщо порційні формочки — то 20-25 хвилин.

Даємо суфле 5-7 хвилин «відпочити» після духовки, так воно буде смачнішим. Смакуємо!

- * сіль — 0,5 ч. л.;
- * сода харчова — 1 ч. л.;
- * цукор — 1 ч. л.;
- * борошно пшеничне — 700 г;
- * олія соняшникова — 80 мл.

У мисці гарно розмішуємо кефір з яйцем, додаємо соду, цукор і сіль. Поступово вводимо борошно і перемішуємо, доки тісто не стане щільним, але залишиться дуже ніжним і не водянистим водночас. Накриваємо миску рушником і даємо тісту «відпочити» 30 хвилин.

Далі розрізаємо тісто на шматки і розкачуємо з них кола діаметром вашої пательні. Або ріжемо на маленькі ромбики. За допомогою ножа робимо надрізи на верхні, щоб коржик гарно пропікся.

На гарячу пательню з олією викладаємо тісто і смажимо на середньому вогні 8-10 хвилин з кожного боку. Висока температура не потрібна, адже може підгоріти. Подаємо гарячими. Смакуємо!

Рум'яний коржик на пательні

Майже всі світові кухні мають традиційний рецепт коржів. Вони можуть бути як класичні прісні, так і з додаванням сиру, зелені й навіть м'ясного філе. До того ж ця страва неодмінно виручає, якщо в будинку не виявилось хліба.

Обсмажені до золотистої ско-

ринки коржиків — це також ідеальний сніданок або перекус (навіть у піст). Для приготування вам знадобиться мінімальна кількість продуктів.

Ольга Мартиновська ділиться сімейним рецептом смаженого на пательні коржика, який виходить «так зважливо смачно». Шеф-кухарка пояснює: тісто робиться таке ж саме, як на парові вареники, але обсмаження на пательні робить його неймовірно смачним.

Ольга радить їсти коржиків з медом, варенням, молоком, ряжанкою; готувати їх, як звичайні округлі коржиків або ромбиками; додати будь-яку начинку, наприклад, зелені і сир. Отже, вам знадобляться:

- * кефір — 500 мл;
- * яйця курячі — 1 шт.;

Домашній кисломолочний сир

Більшість із нас звикла куштувати кисломолочний сир із супермаркетів чи ринку й не уявляє, як приготувати його в домашніх умовах. Всього два інгредієнти та особлива технологія — і на вашому столі смачний натураль-

ний сир, із якого можна робити сирники, намазки, запіканки чи начинки для вареників, пиріжків і пирогів. Чи просто додати улюблені горішки, родзинки та мед і отримати поживний перекус або сніданок.

Ольга Мартиновська поділилася власним рецептом домашнього кисломолочного сиру. За її словами, він готується різними способами: на базі різних молочних продуктів. Залежно від того, для чого будете його використовувати і який любите — сухий чи вологий, м'який чи тугенький, жирний чи навпаки.

Готувати сир Ольга радить із фермерського молока. Якщо ж його немає, то можна взяти молоко в магазині, але те, яке зберігається в холодильнику. Також для цього рецепту

підійде молоко, термін придатності якого вже збіг.

«Щоб зробити кисломолочний сир, нам потрібно, аби в молоці з'явилися бактерії. Не бійтеся, це хороші та необхідні нашому організму бактерії — пробіотики! Отже, молоко має скиснути. Аби прискорити цей процес, додайте в молоко сметану, йогурт без добавок, закваску, кисляк або кефір — тобто щось уже кисле», — каже Ольга.

Ольга пропонує рецепт із молока та сметани. У результаті з 1,5 літра молока у вас вийде 300 грамів домашнього кисломолочного сиру. Процес не є складним, однак потребує уваги й певного часу: ніч на скисання, 15 хвилин нагрівання, 1 година охолодження, 10 годин стікання. Вам знадобляться:

- * молоко 3,2% — 1,5 л;
- * сметана — 3 ст. л.

У молоко додаємо сметану. Зали-

шаємо на ніч у теплі (20-25°). Можна просто залишити каструлю на кухні — таким чином бактерії швидко розмножаться і вранці вже можна робити творог. Однак не лишайте молоко надовго, воно може перекинутися!

Зранку перевіряємо молоко. Якщо спостерігаєте суцільний згусток і біля стінок видніється водичка, можемо робити сир. Ставимо каструлю на плиту, регулюємо дуже повільний вогонь і нагріваємо до температури 42-48°. Тут слід зважати на правило: якщо недогріти — сир вийде кислим, якщо перегріти — занадто тугим.

Нагріваємо, вимикаємо плиту і залишаємо сир вистигати. Не відділюємо сир одразу, даємо йому «дійти». Коли він стане ледве теплим (або холодним), відкидаємо його на марлю чи вафельний рушник, підвішуємо та залишаємо приблизно на 10 годин повністю стекти. Смакуємо!

Українські гомбовці

Вважається, що цей український паровий десерт із тіста з начинкою готується майже в кожній хаті Закарпаття.

Гомбовці — це традиційний десерт закарпатської кухні, який є чимось середнім між варениками і пончиками. Цю страву готують із картопляного або сирного тіста, всередину якого загортають солодку начинку. Солодощі спершу варять на пару, а потім посипають смаженими сухарями. Як начинку зазвичай використовують сливове повидло, хоча допускаються будь-які ягоди і фрукти.

Ольга Мартиновська також пропонує приготувати цікавий десерт — «ніжні м'які кнедлики, які називаються гомбовцями».

«Борошна може знадобитися трохи більше, але важливо не переборити з ним. Краще, якщо тісто залишається злегка липким. Якщо ви додасте забагато борошна і зробите тісто тугішим, готові вироби будуть твердуватими та менш смачними», — радить вона. І додає: «Якщо не маєте пароварки, не біда. Зробимо так, як робили наші бабусі: використаємо шматину марлі. Набираємо у широку каструлю достатню кількість води, накриваємо її марлею у два шари та добре закріплюємо кінчики. Доводимо воду до кипіння і викладаємо на марлю наші вироби».

Отже, вам знадобляться:

- * кисломолочний сир — 100 г;
- * цукор — 150 г;
- * яйце — 1 шт.;
- * борошно — 100-120 г;
- * сіль — до смаку;
- * сода — 1/4 ч. л.;
- * свіжозаморожена полуниця — 150 г;
- * цукор — до смаку;
- * вершкове масло — 50-80 г.

Сир розтираємо з яйцем, цукром і дрібкою солі на однорідну масу без грудочок. Порціями додаємо у сирну масу борошно, соду і вимішуємо ніжне, злегка липке тісто.

На посипаній борошном стільниці добре обминаємо тісто й розкачуємо у пласт середньої товщини. За допомогою склянки або кондитерської виїмки нарізаємо його кружальцями.

Тепер готуємо начинку. Ягоду обкачуємо в цукрі, кладемо в центр кружальця тіста і, підтягнувши краї, формуємо круглястий «мішечок». Краї виробу дуже щільно заціплюємо.

Беремо посудину для приготування на водяній бані. Коли вода закипить, викладаємо в кошик пароварки вироби та готуємо на пару 6-7 хвилин. У глибоку миску для готових виробів кладемо дрібно нарізане масло.

Готові вироби викладаємо в миску з маслом, присипаємо цукром і добре струшуємо кілька разів. Або поливаємо гомбовці сметаною, змішаною з цукром, і посипаємо цукровою пудрою. Подаємо гарячими. Смакуємо! ■

■ ХАРАКТЕР

Дівчинка і куля

Власна більярдна і дихання, як у снайпера: школярка з Решетилівки вражає успіхами у грі аристократів

Ганна ВОЛКОВА
Полтавська область

14-річна Софія Косенко з Решетилівки стала бронзовою призеркою в командному (парному) чемпіонаті України «Вільна піраміда» серед юніорів, юнаків та дівчат, який нещодавно відбувся у Кременчуці. Її стаж більярдистки — вже 5 років. За цей час отримала понад два десятки нагород у різноманітних турнірах і має шанс потрапити на європейській змагання у складі української збірної. Про те, як дівчинці вдалося досягнути успіхів у чоловічій грі аристократів, наша розповідь.

Секрети кия

На роздуми більярдист має всього 45 секунд. Цей час він зазвичай використовує на те, щоб походити навколо столу, вивчаючи розташування куль і прорахувуючи свій наступний удар. А після роздумів має один раз принципно вдарити кием. Вищій пілотаж більярдиста — це коли з одного удару кілька куль опиняються в лузах.

— Перед тим, як братися за кий, руки обов'язково треба помити з милом, аби вони краще сковзали, й потерти, щоб стали теплими, — ділиться зі мною тонкощами гри в більярд, який іще й досі є переважно чоловічою розвагою, 14-річна Софія Косенко з Решетилівки. — Кий теж має бути чистим, а для кращого сковзання його збризкують спреєм, натирають олією чи кремом, а наконечник для кращого зчеплення з кулею — крейдую.

— Раніше я мала стереотипне уявлення про більярдистів. Чомусь вони асоціювалися у мене з якоюсь підозрілою публікою, яка постійно палить цигарки і попиває пиво, — усміхається мама Софії Інна. — Коли ж почала цікавитися більярдом, дізналася, що це старовинна гра і колись вона була доступна лише аристократам, дворянам, купцям... А коли ми вперше з донею поїхали на турнір і я побачила юних учасників, які вийшли як один у чорних штаних, жилетках і білих сорочках, а хлопці — ще й із краватками-метеликами, моє попереднє уявлення зазнало остаточного фіаско...

Саме Інна з чоловіком Романом і «звели» свою доньку з більярдом. П'ять років тому вони возили старшого сина по вихідних на навчання з Решетилівки у Полтаву, в комп'ютерну академію «ШАГ». І брали з собою Соно. Поки син чотири години займався комп'ютерними програмами, його татові, мамі й молодшій сестричці треба було десь гаяти час. Якось вони прийшли у розважальний центр «Турбіна». Там можна було покататися на роликах, пограти в боулінг або в більярд. Вони чомусь обрали останнє.

— Софійка тоді була трохи вищою за стіл, але попросила кий. Звісно, він був для неї важкий, вона його ледь тримала в руках. Проте нас усіх надихнуло те, що під час своєї першої гри в житті донька забрала в лузи три кулі, — розповідає Інна.

Відтоді дівчинка розпроцалася з бальними танцями й переключилася на більярд. Її перший тренер з більярдного клубу «Дінарис» у Полтаві Олексій Одарюк близько двох років навчав свою ученицю елементарного — стояти біля столу, затримувати дихання, обдумувати кожен удар...

Тоді в неї були ще дитячі, полегшені кий і кулі. А вже для гри у більярд треба мати силу.

— Мені знадобилося півтора року, щоб оволодіти азами гри, — каже Софійка. — У ній багато нюансів, на освоєння яких іде чимало часу. Скажімо, зараз я вже не вивчаю точок на кулях, в які треба бити, щоб одна зачепила іншу й вони полетіли, куди мені треба. Я це вже можу зробити із заплещеними очима. Моє дихання стало, як у снайпера при стрільбі: у момент удару я його затамовую, щоб рука не здригнулася.

Возити дитину з Решетилівки в Полтаву на тренування було дорого, та й часу

Софія Косенко — перша більярдистка у Решетилівській громаді.

для цього у дорослих не вистачало. Тому, порадившись, батьки Софії вирішили збудувати більярдний будиночок на приватному подвір'ї. Власні більярдни, як вони з'ясували, мають усі професіонали і фанати цього виду спорту. Бо, щоб досягти якогось рівня у більярді, йому щодня треба присвячувати по кілька годин, відпрацьовуючи прийоми.

Найдорожчим «аксесуаром» приміщення є, звісно, стіл. Софія тренується за ним по два-три рази на тиждень, а якщо є час, то й щодня. Щонайменше по дві години, коли повертається зі школи. А якщо готується до змагань, то й по шість.

Частіше залишається зі своїми кулями сам на сам. Тоді кожен наступний удар може обдумувати не поспіхом, не намагаючись вкластися у 45 секунд.

— Це інтелектуальна гра, тут треба багато думати, щоб ухвалити єдино правильне рішення, — пояснює Софія. — Адже складно прорахувати, як стане наступна куля, якщо вдарити якусь одну. Та саме це мене й приваблює у більярді. А для удару потрібна ще й сила.

У цьому виді спорту є кілька дисциплін, які відрізняються між собою кількістю куль і, відповідно, різноманітністю комбінацій та правилами гри: «Вільна піраміда», «Вільна піраміда з продовженням», «Динамічна піраміда»... Софія каже, що в неї всі улюблені.

— У «Вільній піраміді», скажімо, виграє той, хто перший заб'є всім кулям, — розповідає дівчина. — Іноді партія закінчується за п'ять хвилин, іноді триває до пів години.

Під час домашніх тренувань компанію доньці зазвичай складає тато, рідше — мама. Батьки сміються: дитина допомагає їм удосконалюватися в грі. Хоча частіше їм відводиться роль уболівальників.

Зараз Софію Косенко тренує заслужений майстер спорту, шестиразова чемпіонка України та голова Федерації Полтавської області з більярду Анастасія Коваленко. Зазвичай вони зустрічаються онлайн, час від часу — в Кременчуці, де проживає тренерка.

— Більярд унікальний тим, що потребує не тільки емоційної та психологічної витривалості, а й інтелектуальних здібностей, сталого характеру та бойового духу. Всі ці якості є у Соні. Тому вона досягла хороших результатів від свого віку в цій грі, — відгукується про свою ученицю Анастасія Коваленко.

Хлопців більше, ніж дівчат

Софія Косенко вперше взяла участь в обласних змаганнях більярдистів через рік тренувань. Щоправда, залишилася без призового місця.

Відтоді вона виступала вже не менш як у двох десятках змагань різного рівня і практично з кожного привозила медалі. Найбільший її успіх — 1-ше місце на чемпіонаті України з «Вільної піраміді» у Кри-

Дівчинка свій наступний удар уже прорахувала.

Софійка зі своєю тренеркою Анастасією Коваленко (на фото зліва) та Віталієм Заболотнім, директором Федерації спортивного більярду України з розвитку дитячо-юнацького більярдного спорту «Піраміда».

Фото надані Інною Косенко.

вому Розі, що проходив у липні 2021 року. До речі, його наймолодшому учаснику було всього 5 років, а найстаршому — 18. Минулого року Софія Косенко стала срібною призеркою чемпіонату Полтавської області з більярдного спорту серед юніорів (до 18 років) і виборила «бронзу» на чемпіонаті України. І ось — чергова «бронза»!

— Я уже два роки в дівчатах! — не без гордості хвалиться юна більярдистка. — У грі в більярд виділяють чотири вікові категорії. Перша — це юніори, діти до 12 років, друга — хлопці й дівчата, старші 12. До речі, у змаганнях завжди беруть участь кілька груп хлопців, бо їх більше, й одна група дівчат. Під час останніх змагань зага-

лом було п'ятдесят учасників, з них лише десять дівчат.

■ Є різниця, з ким грати: з хлопцем чи з дівчиною? — цікаволося у своїй юній співрозмовниці.

— Абсолютно ніякої! — знизую плечима. — Це зараз я граю лише з дівчатами, а в молодшій групі проводяться змішані турніри. Перед тобою просто суперник, неважливо, якої він статі і малий чи дорослий.

Тепер школярка з Решетилівки має всі шанси у складі збірної України потрапити на чемпіонат Європи, який незабаром відбудеться в Естонії. Мріє, звісно, про чемпіонат світу. Адже пов'язує своє майбутнє з цим видом спорту. ■

✕ ПЕРЕДПЛАТА-2024

Разом — до перемоги!

Передплатіть «Україну молоду» на другий квартал

«Україну молоду» у своїх відгуках і читачі — як зі столиці, так і з глибинки, — і колеги-журналісти оцінюють як головну національну газету держави. Редакція «УМ» і надалі намагається бути гідною такої високої оцінки і вашої уваги, шановні читачі.

Якщо хто з вас ще не передплатив «Україну молоду» на 2024 рік, це можна зробити до 20 березня і ви отримуватимете газету з 1 квітня. Оформити передплату можна у відділеннях поштового зв'язку, в операційних залах поштамтів, у пунктах приймання передплати, на сайті ПАТ «Укрпошта» www.ukrposhta.ua, ДП «Преса» www.presa.ua, як за електронною версією Каталогу видань України «Преса поштою», так і за друкованим Каталогом видань «Преса поштою».

До наших постійних читачів ми традиційно звертаємося: якщо ви багато років передплачуєте «Україну молоду» — порадьте передплату і своїм родичам, друзям, сусідам, знайомим.

Передплатна вартість «України молоді» на 2024 рік:

на місяць — 77 грн.,

на два місяці — 154 грн.,

на квартал — 231 грн.,

до кінця року — 693 грн.

Передплатний індекс — 60970

«Укрпошта» додатково за саму процедуру оформлення передплати бере 15 грн.

«Україну молоду» можна прочитати в усьому світі через партнерську мережу PressReader

«Зберігаємо найвищий бойовий дух. Переконаний, що втрата першого місця — тимчасова. Попереду ще багато зустрічей. Після завершення чемпіонату підсумома результат. Головне — отримувати задоволення від футболу та якомога швидше забувати про невдачі, рухатися далі».

Григорій ХАТА

У футболі дуже часто доводиться чути від гравців та тренерів фразу про «гру за шість очок». Традиційно, в такий спосіб учасники принципового двобою, використовуючи фігуру мови, передають його дуже важливий статус, хоча в підсумку переможець отримує всього лиш передбачені регламентом три бали. Однак трапляються у футболі й справжні дива, коли щасливчику випадає джек-пот і після перемоги в принциповому матчі умовним бонусом йому дістаються ще три залікові пункти.

Не минуло й доби після того, як у 19-му турі «Шахтар» розгромив лідера чемпіонату — «Кривбас» — і піднявся в призору трійку, аж тут на його користь КДК УАФ виносить рішення про анулювання результату матчу 18-го туру УПЛ «Олександрія» — «Шахтар», який закінчився внічию, й зараховує олександрійцям технічну поразку (0:3).

Отримавши небачений від «Олександрії» подарунок, адміністрація котрого з незрозумілих причин дозволила вийти на поле в матчі проти «гірників» не заявленому на момент початку гри новачку Івану Калюжному, «Шахтар» за одну добу здійснив у турнірній таблиці потужний стрибок і, перебуваючи до гри з «Кривбасом» на четвертій сходинці, за нових обставин, які склалися після рішення КДК УАФ, тепер знову має статус прихованого лідера чемпіонату (відповідні зміни до турнірної таблиці вчорай вноєть після рішення апеляційної інстанції УАФ).

А розгром від «помаранчево-чорних» змусив криворізький клуб покинути першу сходинку турнірної таблиці. Утім наставник «Кривбасу» Юрій Вернидуб вірить, що це тимчасова ситуація і в калейдоскопічній метушні, котра в нинішньому чемпіонаті відбувається нагоро турнірної таблиці, його команда знову зможе вийти в лідери.

«Зберігаємо найвищий бойовий дух. Переконаний, що втрата цього місця — тимчасова. Попереду ще багато зустрічей. Після завершення чемпіонату під-

■ ПРЕМ'ЄР-ЛІГА

Неочікуваний «джек-пот»

Цікаві обставини допомогли «Шахтарю» знову стати прихованим лідером чемпіонату

Після розгромної поразки «Шахтарю» «Кривбас» втратив лідерство в чемпіонаті країни.

Фото з сайту shakhtar.com.

сумуємо результат. Головне — отримувати задоволення від футболу та якомога швидше забувати про невдачі, рухатися далі», — натхненно заявив Вернидуб.

У матчі з титулованим опонентом криворізькі футболісти майже весь другий тайм грали в меншості. Після використання системи VAR головний суддя матчу Микола Балакін встановив, що дії хорвата Хрвоє Іліча є не чим іншим, як грубою грою з ризиком завдання травми (хоча спочатку він оцінив дії футболіста «гірничником») і показав легионеру «Кривбасу» пряму червону картку. А розіграти зайвого гравця чинному чемпіону було вже не надто складно. «Будемо вчитися на власних помилках», — резюмував підсумкові 2:5 очільник криворізького клубу.

Буде над чим поміркувати найбли-

жчим часом і досвідченому голкіперу «Полісся» Денису Бойку. У грі проти ЛНЗ він припустився грубої помилки, після якої суперник забив переможний гол у матчі. Відтак для новачка елітного дивізіону з Житомира, котрий першу частину сезону завершив у призовій трійці, в новому змагальному році це друга поспіль гра без перемоги.

Натомість «Динамо» перемагає вже шість матчів поспіль. І його переможна серія розпочалася саме тоді, коли на тренерський місток став Олександр Шовковський. На поєдинку проти «Чорноморця» столичних футболістів уперше за багато років підтримували вболівальники. Їх кількість, згідно з вимогами безпеки, не перевищує позначку 1 тис. 800 осіб. Утім і цей факт неабияк тішить динамівський клуб.

■ ТАБЛО

Чемпіонат України. 19-й тур. «Полісся» — ЛНЗ — 0:1, «Минай» — «Металіст-1925» — 2:0, «Динамо» — «Чорноморець» — 1:0, «Ворскла» — «Верес» — 2:1, «Колос» — «Рух» — 0:1, «Оболонь» — «Дніпро-1» — 0:1, «Олександрія» — «Зоря» — 0:0, «Шахтар» — «Кривбас» — 5:2.

Турнірне становище: «Дніпро-1» — 38, «Кривбас» — 37, «Шахтар» — 35 (17), «Динамо» — 34 (16), «Полісся» — 33, «Рух» — 30, «Ворскла» — 26, «Колос» — 24 (18), «Чорноморець», ЛНЗ — 23 (18), «Олександрія» — 18 (18), «Зоря» — 16 (16), «Оболонь» — 15 (18), «Металіст-1925» — 15, «Верес» — 18 (12), «Минай» — 10 (17).

Бомбардир: Ванат («Динамо») — 9.

«Безумовно, це велике досягнення для нас, що у вболівальників з'явилась можливість приходити на стадіони та підтримувати свої команди. Це важливо і для вболівальників, і для енергетики матчів, і для емоцій, і для футболістів, тому що футбол — це гра для вболівальників», — наголосив головний тренер «Динамо» Олександр Шовковський.

Ще одна знакова подія відбулася в Ужгороді, де місцевий «Минай», здолавши «Металіст-1925», здобув свою першу перемогу в поточному чемпіонаті.

«Я психологію поміняв. Це було проблемою наших футболістів. Вони просто не вірили в себе, але зараз уже вірять у себе. Я їм щодня це кажу — щоб вірили в себе, що вони можуть із кожною командою грати. І вони це показують на полі. Сподіватимемося, що в нас є майбутнє, що в нас є шанс залишитися в УПЛ, — поділився рецептом успіху наставник «Минаю» Желько Любенович. ■

Олексій ПАВЛИШ

Перший після цьогорічного світового чемпіонату етап Кубка світу прийняв норвезький Голменколлен. Українські біатлоністи, як і на головному старті сезону, виступили не надто вдало: до позитиву можна віднести хіба що участь двох українок у масстарті та фініш у заліковій зоні індивідуальної гонки одразу чотирьох підопічних Юрая Санітри.

Саме чоловіча «індивідуалка» відкрила змагання на сьомому етапі КС. Найкращим серед українців став капітан збірної Дмитро Підручний, який із трьома хвилинами штрафу фінішував 30-м. Не вдалося відстрілятися чисто і його партнерам — Тарас Лесюк із двома хвилинами став 33-м, Антон Дудченко з одним промахом фінішував одразу за Тарасом, а Артем Прима з двома хвилинами штрафу замкнув топ-40.

За межами топ-30 фінішували і наші дівчата. Кращою серед українок стала Анастасія Меркушина, яка з двома промахами була 33-ю. Христіна Дмитренко, Анна Кривонос й Ірина Петренко через відверто провальну стрільбу не потрапили навіть до топ-50. А Юлія Джима на старт «індивідуалки» не вийшла.

У чоловічому масстарті Україна представлена не була, натомість до топ-30 серед жінок відібрались Меркушина і Джима. Утім повільний лижний хід

■ БІАТЛОН

Учіться... в молодих

Українські стріляючі лижники провалили естафети на етапі Кубка світу, натомість вдало виступили юніори

та проблеми зі стрільбою завадили їм боротися за високі місця — лише 27-ма і 29-та позиція відповідно.

Чи не найбільшу ставку наш тренерський штаб на цьому етапі робив на естафети, насамперед на сингл-мікст, куди заявив найсильніших наразі біатлоністів — Підручного та Дмитренка, котра була найкращою на ЧС. Проте в короткій гонці, де на перший план виходить швидка і влучна стрільба, поборотись навіть за топ-10 завадило штрафне коло від Дмитра.

А класична змішана естафета взагалі завершилась для України повним провалом — нашу четвірку зняли як колових, при цьому наші біатлоністи не дійшли навіть до половини гонки: лідери зі збірної Франції випередили «синьо-жовтих» на коло і посприяти достроковому завершенню змагань для українців (21-ше місце).

Причиною такої невдачі стали одразу три кола штрафу від дебютантки мікстів Анни Кри-

вонос. Таким чином збірну України вперше зняли як колових в історії змішаних естафет Кубка світу. Команда зійшла з гонки разом із Румунією, ще раніше це сталося зі збірними Казахстану та Республіки Корея.

«Слова підібрати важко. Дуже соромно і прикро за такий провал, вибачаюсь перед вболівальниками та хлопцями, які не змогли вийти на старт через мене. Також соромно перед тренерами та сервісом. Повністю розумію, що провал мій і тільки мій... Вітру сильноного не було, тиск психологічний був після невдалої першої стрільби, а на другій геть усе посипалось», — вибачилась перед фанатами Кривонос.

На тлі таких непереконливих виступів основної команди порадували наші юніори, які привезли дві медалі з чемпіонату світу в Естонії. Першу нагороду Україна здобула зусиллями Олександри Меркушиної, яка виграла дівочий масстарт і додала «золото» до двох своїх

Олександра Меркушина виграла масстарт на юніорському чемпіонаті світу. Фото: IBU.

бронзових нагород ЧС минулого року.

«Я якось, якщо чесно, під час гонки не хвилювалася. Просто їхала. Більше була зосереджена на тому, що це контактна гонка, кого обійти, з ким поїхати. Це займало мої думки протягом гонки, і тому я особливо нічого не думала, не було нервів чи якихось переживань. Це такий подарунок для мене цього сезону. Бо сезон був дійсно дуже важким, з травмами та хворобами. Я вже не сподівалася ні на що, що просто треба допрацювати», — розповіла про свій виступ Меркушина-молодша.

Спрацював і план Юрая Санітри відправити на юніорські ЧС і ЧС замість до-

рослого форуму 20-річного Віталія Мандзина, який цьогоріч почав показувати непогані результати на Кубку IBU і вже встиг дебютувати на етапах Кубка світу. І на Євро, і на чемпіонаті світу Віталію найкраще вдалось виступи у масстарті. На континентальному турнірі він став срібним призером, а на ЧС в Естонії фінішував четвертим. Ці результати дозволили Мандзину виграти Малий кришталевий глобус юніорського Кубка IBU.

Також Віталій у статусі фінішера допоміг юніорській збірній виграти «срібло» ЧС у класичній естафеті: квіртет Кінаш—Борковський—Супрун—Мандзин поступився лише норвежцям. ■

Лада ОСА

У литовському Каунасі скасували концерт американської виконавиці LP (Лаури Перголіці), який був запланований на 4 березня, після її відео з російською символікою. Про це повідомляють на сайті «Жальгіріс Арена».

Подію скасували у відповідь на відеозвернення, опубліковане співачкою в соцмережах, де вона вдягнула светр із зображеннями російського триколора, корабля та напису LP Russia official. На тилі частини худі написано імена фанатів LP, які подарували їй це худі. Вони також додали листівку, підписану 24 лютого — в день другої річниці російського вторгнення в Україну...

У ролик LP висловила подяку своєму російському фан-клубу і відзначила їхній акаунт. Після обурених коментарів її шанувальників відео було видалено, а співачка написала нове повідомлення в Instagram, не згадавши попереднє: «Я так пишаюся і вдячна своїм шанувальникам у всьому світі, і я знаю, що в країнах Балтії багато українських біженців, і я б хотіла, щоб мої українські друзі знали, як сильно я вас підтримую. Я завжди підтримувала і люблю вас».

Однак необачність LP усе ж таки призвела до наслідків. Найближчим часом опублікують інформацію про повернення коштів за квитки.

«Жальгіріс Арена в Каунасі має чітку громадянську та ціннісну позицію — ми рідше підтримуємо Україну. Як ми повідомили в соцмережах, наша позиція залишилася твердою — концерт необхідно скасувати. Цим рішенням ми хочемо звернути увагу як LP, так й інших артистів, котрі планують заходи в Литві, що ми не будемо терпіти меседжів на підтримку країни-агресора», — каже Мантас Ведріцкас, керівник заходів на арені «Жальгіріс».

Збитки чекають і на організаторів заходу — організації Medusa Concert, які спочатку сперечалися про необхідність у скасуванні концерту.

Менеджер агентства Ремігійс Кнабікас зазначав, що не бачить підстав для скасування концерту тільки за те, що співачка звернулася до російських фанатів. Він вважає «американців відстороненими», нібито вони «не розуміють цієї ситуації, а LP не висловлювала на пряму жодної підтримки Росії».

«Після того неоднозначного відео

НЕ ПОДУМАЛА

Підтримала агресора

Литва скасувала концерт LP за звернення до росіян

Американська співачка LP з'явилася в «толстовці» з прапором Росії.

ми негайно звернулися до менеджменту артистки з проханням роз'яснити ситуацію. Хочемо підкреслити, що організатор Medusa Concert рішуче застерігає російську агресію і завжди підтримував, підтримує і підтримуватиме Україну. Кожен співробітник нашого агентства нас не менше, ніж інших литовців», — урешті-решт додав Ремігійс Кнабікас.

За словами організаторів, після розмови з керівництвом артистки стало зрозуміло, що LP дуже шкодує про те, що може образити так багато людей.

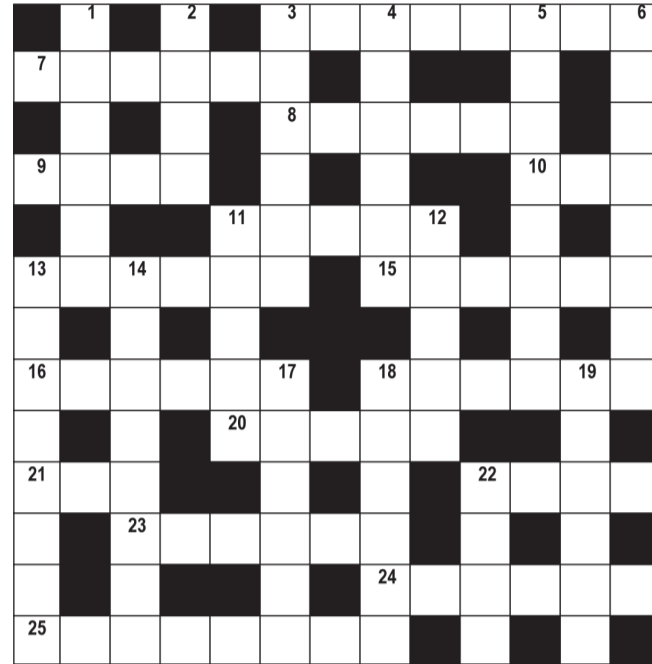
Міністр культури Литви Симонас Кайріс відреагував на ситуацію й заявив, що шанувальники американської співачки також мають звернути увагу на її поведінку.

«І організатори, і фанати мають оцінити ситуацію, щоб вона закінчилася без певних наслідків, — сказав Кайріс агентству BNS. — Якщо буде

ухвалено рішення не скасовувати концерт, то потрібно вжити заходів щодо виправлення ситуації».

Водночас міністр вважає, що слід проводити відмінність між виконавцями, які відкрито підтримують російський режим і війну, і подібними випадками, коли «людина повністю відірвана від контексту».

«Артист повинен вибачитися і зрозуміти, чому цей жест є дуже болючим і чутливим для багатьох... Ми повинні пробачити її, а коли вона приїде до Литви, відвести її до Музею окупації і показати справжнє обличчя Росії. LP може бути нашим голосом у світі, коли йдеться про геноцид Росії проти України. Люди можуть помилятися, вибачитися і змінюватися — це людське. Зараз звинувачують LP у всьому геноциді, спричиненому Росією, не має сенсу. Сенс у тому, щоб дати людині можливість зрозуміти помилку і виправитися», — написав на своїй сторінці у соцмережі Фейсбук литовський комік і громадський діяч Олег Шураєв, відомий своєю активною проукраїнською позицією. ■

КРОСВОРД ВІД МАЛАНКИ №10

По горизонталі: 3. Вид командних змагань, де спортсмени долають дистанцію по черзі. 7. Камера суворого ув'язнення. 8. Людина, що має неймовірно здібності. 9. Представник одного з народів, що населяє Країну Північ. 10. «Карі ...», чорні брови, не забути вас ніколи. Як у сні я вас побачу: ви смієтесь, а я плачу» (пісня). 11. Невелика портативна перегородка в кімнаті, за якою можна сховатися й переодягнутися. 13. Чоловік із чорним волоссям. 15. Велика кількість олії, в якій смажаться пончики, чебуреки чи картопля фрі. 16. Реп-співак, який у 2013 році відгукнувся на події на Майдані репом із приспівом з українського Гімну. 18. Дара ... — літературне псевдо письменниці Мирослави Замойської. 20. Англійська міра об'єму рідини, що дорівнює 3,8 літра. 21. Російський дореволюційний релігійний філософ. 22. Зелений ... — територія на Далекому Сході, населена українцями. 23. Медичний статус Людмили Жук, роль якої грає Римма Зюбіна в новому серіалі. 24. «Якби ви знали, паничі, де люди плачуть, живучи, то ви б... не творили та марне Бога не хвалили, на наші слізючки сміючись» (Тарас Шевченко). 25. Слов'янська форма імені перестанного Папи Римського.

По вертикалі: 1. Фанат мотоспорту і мотоциклів загалом. 2. При-

родна кислота, яка використовується при маринуванні овочів на зиму. 3. Людина, яка все знає. 4. Беззаперечна перемога. 5. Столиця провінції Альберта в Канаді. 6. Загальна назва вищих чинів духовенства у православних християн. 11. Старовинна найдрібніша польська монета. 12. Інертний газ. 13. Відомий російський невролог і психіатр, який, за чутками, поставив Сталіну діагноз «паранойя». 14. Візантійський імператор, який упорядкував збірник законів. 17. Коробочки з плівкою, на які записували музику в 1990-х, до появи CD-дисків. 18. Військовий чин Оболенського з відомого російського роману. 19. Повна гармонія, мирне, безтурботно-щасливе життя. 22. Широколисте дерево, яке дуже люблять у Канаді. ■

Кросворд №9 від 28 лютого

Наш партнер — Європейський фонд за демократію.

ПРИКОЛИ

МОЗ: «Алкоголь не рятує від коронавірусу».
Алкоголь: «Можна подумати, МОЗ рятує...».
Алкоголь вбиває нервові клітини. Залишаються тільки спокійні.
Проходь, почувайся як удома. Можеш пропилюсосити.
Отак буває: поставиш улюблену

пісню на будинок... І все, немає більше улюбленої пісні.
Привіт, говорити можеш?
— Так, з трьох років.
Привіт додому дівчину... Родина була проти. Особливо дружина.
— Що вам заважає схуднути?
— Почуття голоду!

ПОГОДА

7–8 березня за прогнозами синоптиків

Київ: хмарно, без опадів. Вітер північно-західний, 1-2 м/с. Температура вночі 0...+1, удень +2...+6. Післязавтра вночі 0...+1, удень +1...+3.

Курорти Карпат: хмарно, без опадів.
Славське: вночі 0...-1, удень +1...+4.
Яремче: вночі 0...-2, удень 0...+2.
Міжгір'я: вночі 0...+1, удень +2...+7.
Рахів: вночі -1...-2, удень +1...+4.

сонячно

мінлива хмарність

хмарно

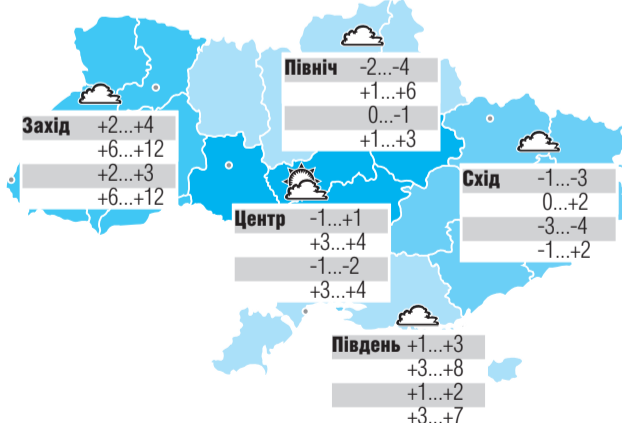
дощ

сніг

дощ, гроза

Передплатні індекси: 60970, 1555
Наша адреса: 03057, Київ, пр. Перемоги, 50
Телефон редакції: +38 091 625 66 32
Електронна пошта редакції: ukrmoloda@ukr.net
Рекламне бюро: reklama-umoloda@ukr.net
Відділ реалізації: 454-84-41
sale_umoloda@ukr.net
«УМ» в інтернеті: http://www.umoloda.kyiv.ua

Відділи:
економіки — wagmer@ukr.net
культури, історії, суспільних проблем — vsamchenko@i.ua

Україна молода

Редактор Михайло Дорошенко
Засновник і видавець —
ПП «Україна молода»
Свідоцтво про реєстрацію:
КВ №3386 від 29.08.98
© Дорошенко М.І., 2013

При використанні наших публікацій посилання на «УМ» обов'язкове.
Рукописи не рецензуються і не повертаються.
Відповідальність за зміст реклами несе рекламодавець.
Комерційні публікації виходять під рубриками:
«Український виробник», «Позиція», «Банківська справа»,
«Фінансова експертиза», «Здоровенки були», «Це — працює!»,
«Знайомтеся — новинка», «Партнерство», «Програми»,
«Проекти», «Альма-матер», «Продукт», «Протистояння»,
«Вітаємо», «Любов і шана».
Матеріали із позначкою © друкуються на правах реклами

Газета друкується у видавництвах: «Преса України» — у Києві Зам. 3009010 «Видавничий дім «Високий Замок» — у Львові Зам. блок № 40
Верстка та виготовлення фотоформ — комп'ютерний центр редакції «УМ», Газета виходить щосередини Тираж 58168